

ZWIĄZEK SYBIRAKÓW

ZARZĄD GŁÓWNY

Komunikat
2/154

Warszawa 2024

**Szanowni P.T. Prezesi Oddziałów i Kół
Prosimy o zaznajamianie z treścią Komunikatu
wszystkich członków Zarządu i Związku**

Redakcja:
Marian Boczar

Projekt okładki:
Katarzyna Boczar

Copyright © by Związek Sybiraków Zarząd Główny 2024
e-mail: biuro@sybiracyzg.pl

**Szanowni Państwo
z relacjami na bieżąco można zapoznać się
na stronie internetowej Zarządu Głównego Związku Sybiraków**

www.sybiracyzg.pl

**jak również na profilu społecznościowym Facebook
Zarząd Główny Związku Sybiraków**

ISSN 1508-0676

Nakład 350 egz.

Związek Sybiraków Zarząd Główny
00-021 Warszawa, ul. Chmielna 15 lok. 108, tel. 22 827 93 71
Konto bankowe PKO BP S.A. I O/Warszawa
Nr 85 1020 1013 0000 0502 0149 8617

Szanowni Państwo

Święta Bożego Narodzenia
to niezwykle czas, przepiękny
radością i ciepłą atmosferą.
Życzymy, aby były one wyjątkowe
a chwile spędzone razem z rodziną
były magiczne i niezapomniane.
Nowy 2025 rok niech przyniesie wiele zdrowia,
radości i wytrwałości na każdy dzień.

Życzy
Zarząd Główny Związku Sybiraków

1 stycznia 2024 r. ruszyła realizacja nowego świadczenia skierowanego do osób z niepełnosprawnościami – świadczenia wspierającego wprowadzonego ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym.

Świadczenie wspierające przysługuje osobie z niepełnosprawnościami w wieku od ukończenia 18 roku życia posiadającej decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia, w której potrzebę wsparcia określono na poziomie od 0 do 100 punktów, wydaną w ramach zmodyfikowanego systemu orzecznictwa o niepełnosprawności, na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Prosimy o wsparcie członków w celu uzyskania tegoż świadczenia.

Więcej informacji na naszej stronie internetowej www.sybiracyzg.pl

ZWIĄZEK SYBIRAKÓW
Zarząd Główny
ul. Chmielna 15 lok. 108, 00-021
Warszawa

Tel. 22- 827- 93 -71- biuro@sybiracyzg.pl • KRS
0000053657

Konto bankowe: PKO BP I 0/Warszawa 85 1020 1013 0000 0502
0149 8617

KOMUNIKAT

Drogie Koleżanki i Koledzy Sybiracy !

W związku ze zwiększającą się liczbą Kół i Oddziałów obecnych na stronach internetowych pragnę Wam przypomnieć o pewnych zasadach prowadzenia tych stron i profili internetowych na FB. Dochodzą do mnie sygnały, że na niektórych stronach i profilach internetowych pojawiają się posty o charakterze politycznym zarzucające coś tej czy innej partii politycznej czy nawet urzędującemu Prezydentowi RP. Przypominam Koleżankom i Kolegom Sybirakom oraz osobom prowadzącym strony Kół i Oddziałów Związku Sybiraków, że w naszym Statucie Związku Sybiraków w Rozdziale II w par 6 i 7 są określone cele jakimi zajmuje się Związek Sybiraków jako organizacja pożytku publicznego.

Byliśmy, jesteśmy i będziemy Stowarzyszeniem apolitycznym. Jako Zarząd Główny i Zarządy Oddziałów współpracujemy ze wszystkimi środowiskami politycznymi.

Każda władza stara się jak potrafi by rozwiązywać nasze problemy. Publikowanie postów i artykułów na stronach Kół i Oddziałów odnoszących się krytycznie do poprzedniej czy obecnej władzy jest niedopuszczalne i wszelkie takie przypadki będą zgłaszane do Sądu Koleżeńskiego przy Zarządzie Głównym w Warszawie. Rozumiem, że mamy różne poglądy na minione czy aktualne wydarzenia w kraju ale takie poglądy należy wyrażać wyłącznie pod własnym nazwiskiem a nie pod szyldem Koła czy Oddziału Związku Sybiraków. Podważa to wizerunek Związku Sybiraków i również obraża tych Sybiraków, którzy się z takim tekstem nie utożsamiają. Bardzo proszę o dostosowanie się do tego Komunikatu i zaprzestanie wypowiadania się politycznie pod szyldem Związku Sybiraków.

Z sybirackim pozdrowieniem

Kordian Borejko

Prezes Zarządu Głównego

Związku Sybiraków w Warszawie

Członkowie Związku z Puław w Muzeum Pamięci Sybiru

Dnia 30 września 2023 roku członkowie Oddziału Rejonowego Związku Sybiraków w Puławach wraz z rodzinami odwiedzili Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku. Wyjazd odbył się dzięki dofinansowaniu przyznanemu przez Panią Starostę Puławskiego Danutę Smagą oraz środkom przyznanym przez Dyrektora Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowego Instytutu Badawczego prof. Wiesława Oleszka. Celem przedsięwzięcia było przekazywanie młodszemu pokoleniom historii naszego narodu. Pamięć o tych, którzy padli ofiarą bezwzględnej polityki władz sowieckich pielęgnowana jest w Białymstoku szczególnie, gdyż deportacje ludności na Sybir najmocniej dotknęły Polaków zamieszkujących wschodnie tereny Rzeczypospolitej.

Wyjazd rozpoczął się wcześniej rano. Pierwszym punktem programu była Świąta Góra Grabarka, która jest najważniejszym miejscem kultury religijnego wyznawców prawosławia w Polsce. Znajduje się tam utworzony w 194 roku monaster żeński Świętych Marty i Marii, a także trzy cerkwie. Główna cerkiew klasztorna pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego jest jednocześnie świątynią parafialną.

Na terenie osady znajduje się także prawosławny cmentarz.

Kolejnym punktem wyjazdu było oddanie hołdu Sybirakom, których już wśród nas nie ma. Sybiracy odwiedzili Pomnik Nieznanego Sybiraka na terenie Parafii Świętego Ducha w Białymstoku.

Głównym punktem programu była wizyta w Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku. Uczestnicy, szczególnie Ci, którzy urodzili się na dalekiej Syberii i w Kazachstanie, z wielkim wzruszeniem zwiedzali z przewodnikiem wystawę, dzieląc się jednocześnie swoimi wspomnieniami. Często były one bardzo trudne, ale dla Sybiraków ważne jest to, aby z tymi prawdziwymi świadectwami zapoznało się także młodsze

pokolenie. Pamięć jest najważniejsza. To młodzież musi dbać o to, aby nikt nie zapomniał o tej bolesnej historii naszego narodu.

Zwiedzający zapoznali się ze zgromadzonymi w Muzeum zbiorami. Są one stale uzupełniane przez eksponaty przekazywane przez rodziny Sybiraków. Wystawa rozpoczyna się od wyjaśnienia czym jest Syberia i Sybir. Sybir w świadomości Polaków nie oznacza tylko krainy geograficznej, ale jest to przede wszystkim symbol niewoli i cierpienia obejmujący wszystkie miejsca w Rosji lub Związku Sowieckim, gdzie trafiali zesłańcy. Następnie zwiedzający zapoznali się z historią deportacji w okresie popowstaniowym oraz wojennym i mogli prześledzić mechanizmy zbrodniczego systemu. Zwiedzanie zakończyło się na najniższym poziomie Muzeum, gdzie Sybiracy oddali hołd wszystkim Polakom zamordowanym w Katyniu.

Kolejną miejscowością odwiedzoną przez uczestników był Supraśl. Puławscy Sybiracy zwiedzili tam Muzeum Ikon oraz zjedli regionalne dania. Po krótkim spacerze wszyscy udali się do autokaru, gdzie przez całą drogę rozmawiali i śpiewali pieśni patriotyczne.

Dbajmy o bezpieczeństwo seniorów

26 lutego 15 osobowa grupa bydgoskich Sybiraków z Prezesem ZO Związku Sybiraków w Bydgoszczy Panem Andrzejem Wiosną i organizatorką wyjazdu Panią Anną Jarecką uczestniczyła w Konferencji dotyczącej bezpieczeństwa seniorów, która odbyła się z inicjatywy Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu i Zarządu Oddziału Związku Sybiraków w Toruniu w Młodzieżowym Domu Kultury.

Konferencja składała się z dwóch części. W pierwszej po wprowadzeniu sztandarów i odśpiewaniu Hymnu Narodowego przemówienia wygłosili Jan Myrcha Prezes ZO Związku Sybiraków w Toruniu, Michał Zalewski Prezydent Miasta Torunia, Kordian Borejko Prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków.

Uroczystym akcentem Konferencji było odznaczenie przez przedstawiciela Szefa Urzędu d/s Kombatanów Medalem „Pro Patria” osób zasłużonych dla Związku Sybiraków, w tym troje Sybiraków Oddziału

w Bydgoszczy – Zofię Pałasz, Irenę Hopen i Jana Szejna. Medalem Marszałka Województwa Kujawsko- Pomorskiego został odznaczony Dyrektor CKR Technikum Rolnicze im. Sybiraków w Bydgoszczy Pan Przemysław Woś. Prezes Zarządu Głównego Pan Kordian Borejko w asyście Prezesa Jana Myrchy wręczył zasłużonym dla Związku Sybiraków osobom Odznaki Związku Sybiraków.

Konferencje ubarwił chór męski „Kopernikus” wykonując szereg pieśni patriotycznych.

W części drugiej wystąpili przedstawiciele Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu, Policji Miasta Torunia, Straży Miejskiej w Toruniu, Ratownictwa Medycznego, Centrum Szkolenia Artylerii i Uzbrojenia 8 Brygady WOT i Rady Seniorów w Toruniu. Przedstawiciele w/w służb informowali jakie zagrożenia czyhają na starszych ludzi i jak im się przeciwstawiać. Swoje wypowiedzi ilustrowali filmami.

Konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem. Uczestnicy podkreślali dobry dobór tematów i bardzo dobrą organizację nagradzając wykonawców długotrwałymi oklaskami.

Opracowała: **Anna Jarecka**

W Chełmży upamiętnili Ofiary deportacji

29 lutego 2024 r. w Chełmży, przedstawiciele Związku Sybiraków z Torunia mieli zaszczyt uczestniczyć w uroczystości 9. rocznicy wywózki chełmżan na Sybir. Uroczystość rozpoczęła się Mszą św. odprawioną w Konkatedrze pw. Św. Trójcy, następnie złożono kwiaty i znicze pod tablicą upamiętniającą deportację, a w Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej odbyła się prelekcja na temat deportacji w 1945 r. i przedstawiono wspomnienia, niezującego Sybiraka Leszka Masłowskiego.

Opracowała: **Teresa Dalasińska**

IX Międzynarodowy Marsz Golgoty Wschodu w dniu 12.04.2024 we Wrocławiu

Uroczyste obchody IX Międzynarodowego Marszu Golgoty Wschodu we Wrocławiu odbyły się w dniu 12 kwietnia 2024 r. Wzięło w niej udział 85 członków z 20 oddziałów Związku Sybiraków z całej Polski oraz goście z Litwy.

Rozpoczęły się Mszą św. koncelebrowaną odprawioną w kościele pw. NMP Matki Pocieszenia.

Po wprowadzeniu pocztów sztandarowych do kościoła: Wojska Polskiego, Związku Sybiraków, szkół, harcerzy i kwintetu Orkiestry reprezentacyjnej Wojsk Lądowych odegrano Hymn Państwowy. Wiersz Marii Galas „O Golgoty Wschodu” zaprezentowała laureatka VII Dolnośląskiego Konkursu Recytatorskiego Poezji Sybirackiej uczennica klasy 6 SP w Kiełczowie – Julia. Następnie Proboszcz tutejszej parafii O .Witold Baran przedstawił JE ks. biskupa Macieja Małygę oraz

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

koncelebransów księży kapelanów: ks. prof. Franciszka Głoda, ks. Jerzego Żytowieckiego, ks. płk Janusza Radzika, ks. Igora Hamburga i innych. Następnie przywitał zaproszonych gości :

- pana Kordiana Borejkę Prezesa Zarządu Głównego Związku Sybiraków i p. Ryszarda Janosza Prezesa oddziału wrocławskiego
- pana Romana Potockiego Starostę Powiatu Wrocławskiego
- pana Marcina Krzyżanowskiego vice Marszałka Dolnośląskiego
- panią Dorotę Kozak Rybską z WCRS
- pana płk Krzysztofa Lisa PO Dowódcy Garnizonu Wrocław i towarzyszących mu Oficerów
- pana płk Adama Przygodę Prorektora Akademii Wojsk Lądowych
- pana Kamila Dworaczka Dyrektora oddziału IPN we Wrocławiu
- pana Andrzeja Jerie Dyrektora Ośrodka Pamięć i Przyszłość
- pana Ogonowskiego ze Związku Inwalidów Wojennych RP
- Dyrektorów, nauczycieli i uczniów szkół im Zesłańców Sybiru
- Sybiraków z całej Polski i Litwy, parafian i mieszkańców Wrocławia

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Po powitaniach rozpoczęła się liturgia Mszy św., której przewodniczył JE ks. biskup Maciej Małyga. Homilię wygłosił w oparciu o Ewangelię św. Jana roz. 6,1–15 o cudownym rozmnożeniu chleba przez Jezusa w Galilei i o trudnym wyborze między chlebem a wolnością. Wszyscy celebransi modlili się za zesłańców na nieludzką ziemię. Przed błogosławieństwem JE biskup Małyga otrzymał medal „95-lecia Związku Sybiraków” z rąk Prezesa Konrada Borejki. Po zakończonym nabożeństwie, wyprowadzeniu pocztów sztandarowych, uczestnicy uroczystości przemieścili się przed ołtarz połowy Sanktuarium Golgoty Wschodu.

Tu po odegraniu i ośpiewaniu Hymnu RP nastąpiły okolicznościowe przemówienia. Wśród mówców m.in. byli: pan Kordian Borejko Prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków, pan Maciej Awiżeń Wojewoda Dolnośląski, przedstawiciele Litwy: p. Sinigaila Vladas, Janas Jakaitis, Rolandas Raibikis i Saulius Carna. Odczytany został list Szefa Urzędu Do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych pana Lecha Parella.

Podczas uroczystości zostały wręczone odznaczenia państwowe i Związkowe. Krzyż Zesłańców Sybiru wręczono następującym Sybirakom: Krystynie Jaworskiej, Krystynie Kalecie, Irenie Knossali, Helenie Kubiak. Leonowi Łaskarzewskiemu i Jadwidze Sienkiewicz. Odznaczenia wręczył Wojewoda Dolnośląski p. Maciej Awiżeń w asyście Prezesa Ryszarda Janosza

Postanowieniem Prezesa Zarządu Głównego Związku Sybiraków Złotą Odznaką Honorową Sybiraka udekorowano Ludmiłę Koszałko, Jacka Sutryka Prezydenta Wrocławia, płk Marka Brzezichę Dowódcę Garnizonu Wrocław, Paulina Kużaj-Markiewicz i Jan Zagwojski.

Dekoracji dokonał Prezes Zarządu Głównego Związku Sybiraków Kordian Borejko w asyście Prezesa Ryszarda Janosza odznaczono.

Po ceremonii odznaczeń został odczytany Apel Pamięci a Kompania Honorowa WP oddała Salwę Honorową dla uczczenia wszystkich Ofiar Golgoty Wschodu. Następnie Panteonie Golgoty Wschodu złożono kwiaty i zapalone znicze.

Po złożeniu kwiatów Orkiestra WP odegrała Pieśń Reprezentacyjną Wojska Polskiego słynne Legiony a Prezes Ryszard Janosz serdecznie

podziękował wszystkim uczestnikom i organizatorom tej wzruszającej uroczystości religijno-patriotycznej. Na zakończenie odtworzono i odśpiewano Hymn Sybiraków. Odprawiono sztandary i wszyscy zostali zaproszeni na wojskową grochówkę do ogrodów i sali parafialnej. Chętni mogli obejrzeć wystawę Głgoga Wschodu. Przyjezdni z całej Polski i Litwy zostali przetransportowani autobusem do hotelu Ibis i po obiedzie większość wybrała się w drogę powrotną.

Opracowała: **Nijola Stankiewicz-Latosik**

Obchody 84. rocznicy II deportacji Polaków na Syberię w Łomży

W dniu 10.04.2024 roku odbyła się w Łomży uroczystość upamiętniająca 84. rocznicę drugiej deportacji Polaków na Sybir, Zbrodni Katyńskiej i 14 rocznicę katastrofy Smoleńskiej. Organizatorami byli: Prezydent Łomży, Dowódca Garnizonu Łomża, Związek Sybiraków Oddział w Łomży oraz kustosz Sanktuarium Miłosierdzia Bożego. Obchody rozpoczęły się o godzinie 8.00 w Dolinie Pamięci gdzie odbył się Apelem Pamięci i oddano salwę honorową. Delegacje złożyły kwiaty i zapalone znicze przed Pomnikiem Sybiraków i Ofiar katastrofy w Smoleńsku.

Następnie o godz. 9.00 została odprawiona Msza Święta w Sanktuarium Miłosierdzia Bożego. Po nabożeństwie delegacje złożyły kwiaty i zapalone znicze pod Tablicą upamiętniającą sowieckie wywózki umiejscowioną na frontonie budynku hali przy ul. Gen. Wł. Sikorskiego, gdzie kiedyś była stacja kolejowa skąd wywożono mieszkańców Łomży i okolic na nieludzką ziemię .

11.04.2024 roku odbyła się wzruszająca uroczystość w Szkole Podstawowej im. Polskich Dzieci Sybiru poświęcona pamięci ZAMECZONYM, ZAGŁODZONYM i POMORDOWANYM!!!!!! Rozpoczęła się wprowadzeniem pocztów standardowych, chór odśpiewał Hymn

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Polski i Hymn Sybiraków. Zgromadzonych powitał Dyrektor Szkoły Artur Niebrzydowski. Wśród Gości: Wicewojewodę Podlaską Panią Ewę Kulikowską, Starostę Łomżyńskiego Pana Lecha Marka Szablowskiego, Wójta Gminy Śniadowo Rafała Pstrągowskiego, Prezesa ZS Oddział Łomża Panią Danutę Pieńkowską-Wolfart z Zarządem oraz poczem sztandarowym. Prezesa Koła w Wysokiem – Mazowieckiem Pana Waldemara Ostrowskiego oraz wiceprezesa Walderma Sokolika, księży i młodzież szkolną. Następnie Pani Wicewojewoda w asyście Pani Prezes Medalem Pro Patria uhonorowali Małgorzcie Pietruszewicz Dyrektor Szkoły Nr 5 w Łomży i Sylwestra Nicewicza – fotografa.

Za zasługi na rzecz Związku Sybiraków Odznakę Honorową Sybiraka z rąk Pani Prezes i Starosty otrzymali Nauczyciele tej szkoły Pani Mariola Kuczyńska, Pan Robert Kozikowski, Pani Janina Jastrzębska, Pani Olga Zduńczyk. Natomiast legitymacje członkowskie Panu Arturowi Twardowskiemu, Pani Joannie Brulińskiej, Pani Danucie i Sylwestrowi Nicewicz wręczyła Sekretarz Nina Żyłko. Po wręczeniu odznaczeń uczniowie przedstawili montaż słowno-muzyczny. Każda piosenka, każdy wiersz, scenka, monolog wyciskał z oczu łzy.

© Fot. Sylwester Nicewicz

© Fot. Sylwester Nicewicz

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Po przedstawieniu Córka i wnuczka Sybiraczki Elżbieta Mierzejewska przekazała szkole „Pasyjkę” relikwię, która przez cały czas była na Syberii, skrzętnie ukrywana przed sowietami. Na zakończenie wiceprezes Danuta Komorowska przeczytała ujmujący za serce wiersz poświęcony swojej matce, którego jest autorem. Panu Dyrektorowi i całej społeczności serdecznie podziękowała Pani Prezes Danuta Pienkowska-Wolfart za tak wspaniale przygotowaną uroczystość, za ten uroczysty klimat i serdeczność jaka panuje w tej placówce. Trzeba też dodać, że Pan Dyrektor Arkadiusz Twardowski i nauczycielka Joanna Brulińska złożyli deklaracje o przystąpieniu do Związku Sybiraków w charakterze członków wspierających. Po uroczystości wszystkich gości Pan Dyrektor zaprosił na wspólną herbatkę.

Opracowała: **Nina Żyłko**
Zdjęcia: **Sylwester Nicewicz**

84. rocznica Zbrodni Katyńskiej w Przemyślu

13 kwietnia 1943 r. o zbrodni dokonanej przez Sowietów usłyszał cały świat. Tego dnia Niemcy ogłosili informację o odkryciu w lesie pod Katyniem grobów polskich oficerów. Trzy lata wcześniej, wiosną 1940 r., na mocy decyzji najwyższych władz Związku Sowieckiego zamordowano blisko 22 tys. jeńców wojennych zatrzymanych po wkroczeniu Armii Czerwonej do Polski we wrześniu 1939 r. Byli wśród nich żołnierze Wojska Polskiego, profesorowie, lekarze, prawnicy, inżynierowie. W 200 r. Sejm RP ustanowił 13 kwietnia Dniem Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej.

W sobotę, 13 kwietnia br. w Przemyślu odbyły się uroczystości związane z 84. rocznicą Zbrodni Katyńskiej i rocznicą drugiej deportacji Polaków na Sybir i do Kazachstanu. Uroczystość rozpoczęła się od złożenia kwiatów na Cmentarzu Wojskowym w Przemyślu przy Grobie Katyńskim. Następnie w Archikatedrze przemyskiej została odprawiona

Msza Św. w intencji Ofiar Zbrodni Katyńskiej, której przewodniczył ks. mjr Włodzimierz Skoczeń a homilię wygłosił ks. płk Władysław Kozicki

W homilii kaznodzieja apelował o modlitwę, pamięć historyczną i pielęgnowanie tożsamości narodowej – *Niech nasza modlitwa trwa. Niech nasza Patronka, Królowa Polski i Hetmanka Żołnierza Polskiego, broni nas od złego. A wspomnianych dziś pomordowanych niech przygarnie i otoczy płaszczem swojego miłosierdzia.*

Trzeba mieć otwarte oczy na to co się wokół nas dzieje. Nie będzie wolnego, suwerennego państwa budowanego na nienawiści.

Niech Maryja, Ta z Częstochowy, z Ostrej Bramy, katedry Lwowskiej i Ta z katedry przemyskiej, wybłaga nam pokój, zwłaszcza tym, którzy go najbardziej potrzebują – zakończył homilię kaznodzieja.

Część patriotyczna odbyła się przy pomniku Zesłańców Sybiru i Ofiar Katynia.

Uroczystość rozpoczęła się od odegrania Hymnu Państwowego i modlitwy ekumenicznej odmówionej przez ks. mjr. Władysława Skoczniaka i ks. ppłk Jerzego Mokrauza – kapelana prawosławnego. Podczas uroczystości głos zabrała Pani Irena Kawka wnuczka zamordowanego w Katyniu Oficera. Następnie przez 5. batalion strzelców podhalańskich został odczytany Apel Poległych i oddana salwa honorowa. Biało-czerwone wiązanki oraz zapalone znicze złożyli uczestnicy uroczystości.

Na zakończenie została odegrana pieśń reprezentacyjna Wojska Polskiego.

Tekst i zdjęcia: **Marian Boczar**

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

84. rocznica II masowej deportacji Polaków na Sybir w Warszawie

13 kwietnia to pamiętna data dla Sybiraków. Tego dnia w 1940 roku odbyła się kolejna wywózka mieszkańców Kresów Wschodnich – tym razem głównie matek z dziećmi bo ich mężowie w tym czasie byli mordowani w Katyniu i innych miejscach kaźni.

Warszawscy Sybiracy zbierają się przy symbolicznej Mogile Sybiraków na Cmentarzu Powązki Wojskowe od pierwszych chwil, gdy tylko to było możliwe, by wspomnieć ten tragiczny czas ukrywany przed społeczeństwem przez ponad 50 lat, by oddać cześć tym, którzy oddali życie na nieludzkiej ziemi i tych którzy odeszli już po powrocie do kraju, czy tych którym nie było dane powrócić ... Żał tylko wielki, że z każdym kolejnym rokiem jest nas coraz mniej ... Spotykamy się tutaj od chwili reaktywacji Związku Sybiraków co najmniej 4 razy w roku celem upamiętnienia ofiar tych zsyłek.

Każdorazowo uroczystość rozpoczyna się hymnem sybirackim po, którym odbywa się wspólną modlitwą zebranych. Minutą ciszy czcimy pamięć zmarłych członków Związku Sybiraków.

Kolejny raz spotykamy się przed Symboliczną Mogiłą Sybiraków na Powązkach Wojskowych dnia 13 kwietnia 2024 r. to jest w 84 rocznica drugiej masowej deportacji Obywateli Polski w stepy Kazachstanu.

Ta Symboliczna Mogiła Sybiraków upamiętnia tych Sybiraków, którzy odeszli na nieludzkiej jak i ojczystej ziemi. Będziemy odwiedzali tę Symboliczną Mogiłę Sybiraków tak długo na ile pozwoli nam nasz stan fizyczny, psychiczny i intelektualny. Dziękujemy serdecznie za wsparcie młodzieży mundurowej z Zespołu Szkół w Komornicy którzy zapewnili godną oprawę tej uroczystości.

Opracował: **Leon Zujko**

Sybiracy zielonogórscy w drodze do Włoch – szlakiem bojowym gen. Wł. Andersa

Wyjazd zorganizowany przez Oddział Związku Sybiraków w Zielonej Górze w okresie od do 14 kwietnia 2024 r. Brało w nim udział 50 osób, byli to głównie Sybiracy i ich rodziny ze wszystkich Kół terenowych zrzeszonych w zielonogórskim Oddziale wraz z członkami Klubu Wnu-ków Sybiraków znajdującego się przy kole Nr 5 Zw. Sybiraków w Krośnie Odrzańskim.

Zorganizowanie tego wyjazdu było możliwe dzięki dużej pomocy finansowej naszych sponsorów, przede wszystkim: Lubuskiego Urzędu Marszałkowskiego w Zielonej Górze, Urzędu Miasta w Zielonej Górze oraz Starostwa w Zielonej Górze. Podziękowania składamy też Oddziałowi Związku Sybiraków oraz Stowarzyszeniu na Rzecz Pomocy Zesłańcom Sybiru w Zielonej Górze.

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Podróż uczestnicy rozpoczęli w Zielonej Górze o 5.00 rano kwietnia 2024 r. przez Czechy i Austrię. W autobusie atmosfera też była godna podziwu, czas upływał przy grze na akordeonie i śpiewie pod kierownictwem Waława Kondrakiewicza.

Odwiedziliśmy miejscowości Codroipo i Padwę, gdzie znajduje się Bazylika z grobem i relikwiami Św. Antoniego. 9 kwietnia mieliśmy spotkanie ze Św. Franciszkiem w Asyżu, odwiedzając klasztor Sacro Canvnto. Tu podziwialiśmy unikatowe freski. Po opuszczeniu Asyżu udaliśmy się w dalszą drogę do Rzymu.

Przed Bazyliką Św. Piotra ustawiliśmy się wraz z emblematami do wspólnego zdjęcia. Potem po zwiedzaniu bazyliki w ciszy i zadumie klękamy przy grobie Papieża Polaka – Sw. Jana Pawła II prosząc o wstawiennictwo i modlitwę za naszą Ojczyznę i pokój na świecie.

10 kwietnia – czwarty dzień pięknych przeżyć. W tym dniu zwiedzamy Laterańską Arcybazylikę Patriarchalną, Katedrę Biskupa Rzymu. To kościół Matka, jak również pierwsza publiczna budowla sakralna. Następnie przeszliśmy do bazyliki Św. Jana. Sanktuarium Świętych Schodów jest miejscem pielgrzymowania katolików z całego świata. Znajduję się tu papieska kaplica zwana Sancta Sanctorum, w której mieści się ikona Zbawiciela. Pozostałe miejsca, które zwiedziliśmy to: fontanna Di Trewi, Forum Romanum, Panteon, Koloseum.

11 kwietnia 2024 r. – dotarliśmy na Monte Cassino – główny cel naszej bytności we Włoszech.

JESTEŚMY TU BY PAMIĘTAĆ... Wiemy, że historia Polski jest bogata w wydarzenia wzniosłe i piękne, ale także często przepełnione bólem i cierpieniem tysięcy Polaków. My, Sybiracy, dzieci i wnuki Sybiraków z Oddziału Związku Sybiraków w Zielonej Górze jesteśmy tu dzisiaj na Cmentarzu Wojennym na Monte Cassino, by oddać należną cześć wszystkim poległym w bohaterskiej walce pod dowództwem gen. Wł. Andersa – żołnierzom. Każdy z nich przeszedł piekło sowieckich łagrów, każdy z nich przeszedł niewyobrażalne męki na „niełudzkiej ziemi”, a jednak 80-lat temu, to Oni stali się armią, która przeszedłszy szlak bojowy przez Irak, Iran, Palestynę i Egipt – przekształcił

się w Drugi Korpus Polski walczący na froncie włoskim, w tym pod Monte Cassino. Wielu z nich poległo, bo widzimy las białych krzyży.

Wchodząc na cmentarz czytamy napis: „Za naszą i waszą wolność, my żołnierze polscy oddaliśmy Bogu ducha, ciało ziemi włoskiej, a serce Polsce”.

I my dla Nich dzisiaj zapaliliśmy ZNICZ PAMIĘCI i złożyliśmy wiązanekę pochylając się w zadumie nad Ich losem... a czynią to trzy pokolenia. Kwiaty składają: Pan Kazimierz Wróblewski, Pani Danuta Zawojek i najmłodsza Wiktoria Kobiela. Nasz opiekun Pan Wojciech Szabliński – v-ce Prezes Oddziału dokonał wpisu w Księdze Pamięci wyłożonej w klasztorze opactwa Św. Benedykta, który zwiedziliśmy – zostawiając ślad naszej tu bytności. Chwała Bohaterom!.

To nie był jedyny cmentarz, gdzie spoczywają nasi Żołnierze. Oddaliśmy hołd poległym w Loreto, w Bolonii – spoczywającym na Polskim Cmentarzu.

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

W Loretto zwiedziliśmy Sanktuarium Maryjne z domem przywiezionym z Ziemi Świętej, w którym Maryja wychowywała małego Jezusa. Niezapomniane wrażenie na każdym z uczestników wywarło zwiedzanie ruin miasta Pompeje, które było zasypane w wyniku wybuchu wulkanu Wezuwiusz w I wieku n.e.

W ostatnim dniu naszych wędrówek po Włoszech odwiedziliśmy miasto zakochanych – Wenecję. Dotarliśmy do miasta wodną taksówką, z daleka podziwiając panoramę miasta tonącą w słońcu, gdyż pogoda cały czas nam dopisywała.

Zmęczeni, ale szczęśliwi, pełni niezapomnianych wrażeń wyruszyliśmy w drogę powrotną. Ostatnim przystankiem 14 kwietnia br. była Zielona Góra... dotarliśmy na godz. 23.00. Kierowcom autobusu zaśpiewaliśmy ... 100 lat i nie było dobranoc tylko – do zobaczenia. Podziękowania popłynęły do pilotki i przewodniczki, które towarzyszyły nam z Biura Podróży „TEAMTRAVEL”. W TYM MIEJSCU DZIĘKUJEMY JESZCZE RAZ Marszałkowi Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Urzędowi Miasta i Starostwu w Zielonej Górze, Zarządowi Oddziału Związku Sybiraków w Zielonej Górze, Prezesowi Panu Waławowi Mandryk i Panu Wojciechowi Szblinskiemu – wiceprezesowi za zorganizowanie tak wspaniałej wycieczki i opiekę nad wszystkimi uczestnikami. Są to dla nas Sybiraków ważne i niezapomniane przeżycia.

Opracowała: **Daniela Otlewska**

Żywa Pamięć Historii w SP nr 293 im. Jana Kochanowskiego w Warszawie

W miesiącu kwietniu 2024 r. my Sybiracy tzn. Halina Bieniakońska-Żak oraz Leon Zujko byliśmy zaproszeni przez Szkołę Podstawową nr 293 im. Jana Kochanowskiego w Warszawie na spotkanie z młodzieżą szkolną tej szkoły, na lekcje „Żywa Pamięć Historii”.

Ideą tych spotkań jest przybliżenie młodzieży prawdy o tragedii Polaków deportowanych i zesłanych na katorgę w bezkresne obszary Związku Sowieckiego. Trzeba podkreślić zaangażowanie nauczycielki historii pani Wioletty Kokot w przygotowanie samego spotkania jak i młodzieży, która uczestniczyła w tych spotkaniach. Spotkania rozpoczęły się odśpiewaniem hymnu szkoły przez chórek młodzieżowy. Sybiracy relacjonując swoje i rodzinne przeżycia przedstawiali warunki deportacji poczynając od sposobu aresztowania, poprzez transport w nieludzkich warunkach jak i tragicznych warunkach klimatycznych (do których nie byli przygotowani), bytowania i niewolniczej pracy. Mimo tragicznych okoliczności nigdy nie stracili nadziei powrotu do Polski. Po napaści Niemiec Sowieci zostali zmuszeni do zawarcia paktu Sikorski-Majski, efektem którego było ogłoszenia amnestii dla Polaków i decyzja o tworzeniu pod dowództwem W. Andersa Wojska Polskiego. Mimo olbrzymich trudności z transportem i dużych odległości do pokonania, Polacy masowo z całymi rodzinami, jeżeli tylko uzyskali zgodę, ruszyli do punktów mobilizacyjnych. Po dotarciu do punktów mobilizacji wielu nie zostało przyjętych z powodu stanu zdrowia a również ograniczeń ilościowych wprowadzonych przez Rosjan. Rodziny wojskowych w tym tysiące dzieci koczowali w okolicy licząc na pomoc wojska. Anders dzielił się głodowymi racjami wojskowymi z ludnością cywilną. Mimo tego tysiące ludzi umierało z głodu i chorób. Andersowi udało się wyprowadzić z Rosji do Iranu ponad 120 tys.

ludzi w tym oprócz wojska również około 50 tysięcy cywili, w tym około 20 tys. dzieci.

W Rosji pozostała duża ilość zesłanych Polaków dla których kolejną szansą wyrwania się z nieludzkiej ziemi było powołanie już pod egidą ZPP Wojska Polskiego podporządkowanego już Sowietom. Również i tym razem masowo Polacy zgłaszali się do wojska chcąc walczyć o pokonanie hitlerowskich Niemiec jak i powrotu do kraju. Powrót do Polski rodzin żołnierskich nastąpił dopiero w 1946 r. ale nie do swoich rodzimych miejsc, a na tzw. Ziemie Odzyskane. Gehennę przechodzili również Polacy którzy pozostali na Kresach. Ponownie byli deportowani w głąb Rosji Sowieckiej do 1956 r. lub zmuszani do opuszczenia swoich rodzinnych stron na kresach jako „repatrianci”.

Lekcje historii w szkołach powiatu przemyskiego

Na zaproszenie Dyrekcji, Grona Pedagogicznego i uczniów Zespołu Szkół im. Świętej Jadwigi w Ostrowie i Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Olszanach przedstawiciele przemyskiego Oddziału Związku Sybiraków w Przemyślu Pani Stanisława Żak – prezes Zarządu Oddziału, Pani Krystyna Zwierkowska – Sybiraczka, Pan Marian Boczar – wiceprezes i Pani Krystyna Hańczuk – członek Zarządu – w dniach 8 i 15 kwietnia 2024 r., uczestniczyli w „Żywych Lekcjach Historii”.

Podczas lekcji historii Pan Marian Boczar przypomniał historię zesłań poczynawszy od konfederacji barskiej, powstania listopadowego i styczniowego oraz I i II wojnę światową. Wspomnił również o trwających powojennych deportacjach. Przypomniał o tym, że w 1928 roku w wolnej Polsce został powołany Związek Sybiraków.

Uczniowie obejrżeli film „Losy Zesłańców Sybiru” po filmie Panie Stanisława Żak, i Pani Krystyna Zwierkowska bardzo obrazowo i wzruszająco opowiedziały zebranym o swoim tragicznym losie z okresu II wojny światowej. Obie Panie została deportowana jako dziecko wraz z rodziną, Pani Krystyna w czasie wojny a Pani Stanisława po II wojnie światowej do Chabarowska.

Opracowała: **Stanisława Żak**

Zdjęcie: **Marian Boczar**

„Listy śmierci” Stalina.

Memoriał w systemie sowieckiego terroru

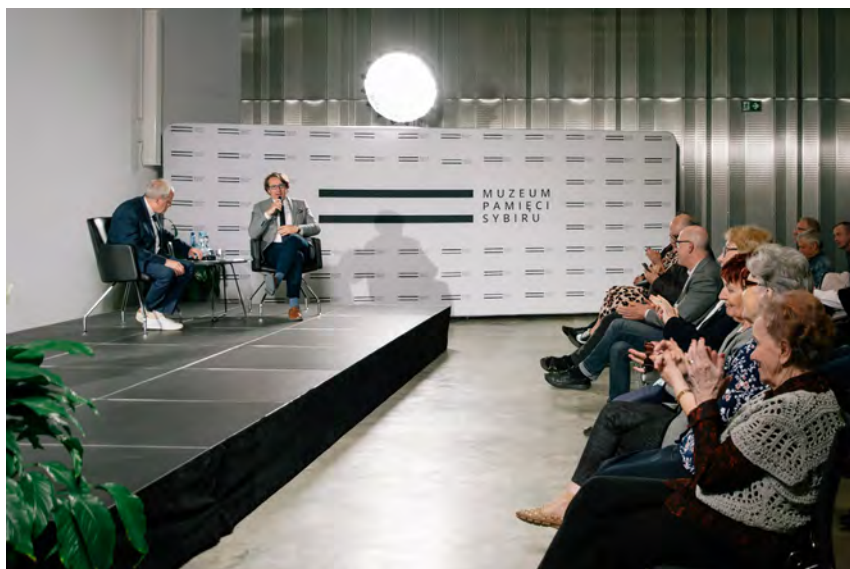
14 maja 2024 roku Sybiracy zostali zaproszeni na wykład Jana Raczyńskiego Przewodniczącego Stowarzyszenia Memoriał, uhonorowanego pokojową Nagrodą Nobla w 2022 roku.

Rosyjskie Międzynarodowe Stowarzyszenie Historyczno-Oświatowe i Obrony Praw Człowieka „Memoriał” powstałe formalnie w styczniu 1989 roku, zajmujące się badaniami historycznymi i propagowaniem wiedzy o ofiarach represji radzieckich, a szczególnie w okresie stalinowskim – zakończenie działalności nastąpiło w kwietniu 2022 roku.

Memoriał ma powiązania z Ośrodkiem Karta. Przy Stowarzyszeniu działa Muzeum „Sztuka i życie Gułagu”. Stowarzyszenie ma własną bibliotekę i archiwum, gromadzące dane i literaturę na tematy związane z represjami w ZSRR.

Istotną częścią działalnością Memoriału są studia nad polskimi ofiarami represji w tym zbrodni katyńskiej, Polskiej Akcji NKWD, tworzą indeks obywateli polskich represjonowanych przez organa władzy sowieckiej w latach 1939–1956. Spotkanie prowadził Dyr Muzeum Prof. Wojciech Śleszyński.

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Gość rozpoczął swój wykład od przypomnienia referatu Chruszczowa z 1956 roku, w którym po raz pierwszy publicznie wspomniano o stalinowskich „listach śmierci”. W latach 1937 i 1938 Stalin otrzymał 383 listy, które zawierały nazwiska tysięcy osób przeznaczonych do egzekucji. Decyzje o umieszczeniu osób na listach były często sfałszowane lub kierowane informacją posiadania rodziny za granicą. Prelegent wspomniał, że wśród osób na listach było 50 Polaków, a z Białegostoku i okolic na tych listach było 4 osób.

Stalinowskie „listy śmierci” przedstawione na wykresach i plan-szach porażały swoją wymową. Wykazy nazwisk, zatwierdzone wyroki przez Biuro Polityczne, lokalne organa NKWD, bez przeprowadzonego postępowania dowodowego, bez obrońcy, budziły w nas, odbiorców tych danych, przerażenie i oburzenie, że można człowieka jednym podpisem skazać na karę śmierci, 10 lub 8 lat ciężkiego więzienia.

Największa fala terroru przypada na okres lat 1937 i 1938. Wykazy nazwisk z tego okresu opiewały w zasadzie na karę śmierci, od której nie było odwołania ani ułaskawienia. Cały proces trwał 10 minut.

W muzeum pod Moskwą są zdjęcia i nazwiska osób straconych w latach wielkiego terroru, opatrzone wiekiem straconego i nr listy.

„Listy śmierci” były praktykowane do wczesnych lat 50. chociaż w mniejszej skali .

Wykład zakończył się przypomnieniem, że choć wiele nazwisk z „list śmierci” jest znanych, to jeszcze dużo jest niewiadomych w tej sprawie – brak dostępu do informacji.

Opracowała: **Jolanta Hryniwicka**

Zdjęcia: **Muzeum Pamięci Sybiru**

80-ta rocznica bitwy o Monte Cassino

Zaproszenie do Zespołu Szkół Technicznych im. gen. Andersa, na święto Patrona Szkoły, otrzymali Sybiracy w dniu 16 maja 2024 roku. Wśród Sybiraków byli: Jolanta Hryniewicka prezes Oddziału Związku, Teresa Borowska wiceprezes oraz Barbara Sokólska skarbnik.

Przy wejściu widniała duża plansza z napisem:

„Polskość w sercach i umysłach naszej młodzieży”
gen. Władysław Anders
80.rocznica bitwy o Monte Cassino,
54. rocznica śmierci gen. Władysława Andersa

Obok planszy stał duży wazon maków

Spotkanie zaszczylicili swoją obecnością: wicewojewoda Paweł Kru-
tul, ks. Proboszcz parafii św. Rocha Tadeusz Żdanuk, dyr IPN Marek
Jedynak, Angelika Ejchler przedstawiciel Muzeum Pamięci Sybiru,
przedstawiciel Kuratorium oraz zaprzyjaźnieni dyrektorzy szkół i na-
grodzeni uczniowie.

Po przywitaniu wszystkich obecnych przez dyr. szkoły Renatę Fran-
kowską i po wprowadzeniu sztandaru, rozpoczęła się część artystyczna
w wykonaniu uczniów – bardzo plastycznie i wyraziście przedstawiono
szlak bojowy żołnierzy Generała.

Przed bitwą pod Monte Cassino gen. Anders tak powiedział: Od-
rzucimy wszystko, co nas dzieli i boli, połączmy wszystko, co nas łączy
– miłość do Ojczyzny i śmiertelne warunki, w jakich są nasze rodzi-
ny, które bez naszego zwycięstwa pozostaną na „niełudzkiej ziemi”.
Żołnierze szli po czerwonych makach, otwierając drogę do Rzymu i do
Polski. Zdobyli to, czego inni zdobyć nie mogli.

Na zakończenie części artystycznej, w postawie stojącej, odśpiewa-
no pieśń „Czerwone maki”.

Rozstrzygnięcie IX Edycji Wojewódzkiego Konkursu Historycznego „Z miłości do niepodległej Ojczyzny... – życie i działalność Generała Władysława Andersa” wywołało wiele emocji i szacunku na widok tak zaangażowanych, młodych uczestników konkursu. Nagradzani byli laureaci oraz nauczyciele przygotowujący uczniów do konkursu. Najwięcej braw otrzymał nauczyciel historii z Zespołu Szkół Technicznych Krzysztof Pogorzelski, dzięki któremu wielu uczestników otrzymało nagrody.

Sponsorami edycji byli: Wojewoda Podlaski, Muzeum Wojska, IPN.

Sybiracy są zaszczytzeni, że młodzież interesuje się losami Sybiraków, szczególnie losami gen. Andersa, dzięki któremu 5 tysięcy żołnierzy, 40 tysięcy osób cywilnych i 20 tysięcy dzieci wyprowadzono z domu niewoli. Były to przeważnie sieroty z domów dziecka. Dzieci te znalazły przyjazny dom w krajach, przez które prowadził szlak bojowy armii Andersa i nie tylko, szczególnie w Nowej Zelandii, Indiach, Afryce.

Opracowała: **Jolanta Hryniewicka**

Święta majowe i nie tylko we Wrocławiu

Mając na uwadze kwietniowe spotkanie w Szkole Podstawowej nr 95 (naszej Szkole – współpracującej z Sybirakami z Koła Fabryczna i Kombatantami), gdzie dzieci i młodzież (od 1 do 8 klasy) przedstawiły nam pod kierunkiem pp. Wioletty Kocik i Ewy Syjud-Onacka i pokazały scenicznie uroczystości 1, 2, 3, 8 i 18 maja ... to tak jak namiastka obchodzenia, właśnie tych świąt przez nas – Wrocławian w miesiącu maj – w rzeczywistości.

Wrocław przez okres 5 dni (od 1 do 5 maja, chyba był najweselszym miastem w Polsce, tak jako Wrocławianie – myślm i mówmy o tym). Na każdej uroczystości byli nasi Członkowie i będą w przyszłości,

gdyż każdy z nas. ma jakiś sentyment do danego święta – może to jest związane z wychowaniem, przeżyciem (głównie zesłaniem), a może wykonywaną w przeszłości pracą lub normalnie aktywnym życiem – czyli spotykaniem się z kolegami, przyjaciółmi, znajomymi, itp.

Gdyby nie nasze zesłania, za wyjątkiem świąt 8.05 (kapitulacja Niemiec) i 18.05 (zwycięska bitwa o Monte Cassino) – święta dzisiejsze byłyby radosne i pogodne. Jednocześnie dające dużo do myślenia i życzenia, aby w Polsce było lepiej... Te dwa święta, chociaż o pomyślnym zakończeniu bitwy i wojny – są następstwem wielkiego wysiłku „DOBRA” w walce ze „ZŁEM” (głównie Niemcy i Japonia – chociaż skapitulowała dopiero 02.09.1945 r.), które poniosły duże straty materialne, a głównie w ludziach (wg Wikipedii: „Całkowita liczba zabitych cywilów wyniosła około 50–55 milionów ludzi, z czego 19–28 milionów zmarło w wyniku głodu i chorób. Całkowita liczba ofiar militarnych wynosiła 21–25 milionów, w tym około 5 milionów zmarłych w niewoli jeńców wojennych”).

2 maja obchodzimy święto DZIEŃ FLAGI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, czyli „BIAŁO-CZERWONEJ”. Święto zostało uchwalone ustawą z dnia 20 lutego 2004 r. To święto obchodzone jest razem z DNIEM POLONII i POLAKÓW za GRANICĄ.

„BIAŁO-CZERWONA” została umieszczona w dn. 02.05.1945 na Reichstagu, jak i flaga została umieszczona na Kolumnie Zwycięstwa – Siegessäule (kpr. Karpowicz), podobnie po zdobyciu Monte Cassino również żołnierz-sybirak (z patrolu 12 Pułku Ułanów) zawiesił flagę na zdobytych ruinach klasztorze obok proporceyka 12 Pułku Ułanów. Na Monte Cassino odegrano wówczas również hejnał mariacki.

W PRL – wywieszano flagę przed pierwszym majem, później zdejmowano i powtórnie wieszano 9. maja – dla uczczenia Dnia Zwycięstwa. Dobrze, że żyjemy w innej rzeczywistości – i mamy wspomnienia z „Przeszłości”, którą przekazujemy jako Sybiracy i Kombatanci, a nawet Seniorzy – kolejnym pokoleniom!

3 MAJA – w 1791 r., w tym dniu uchwalono Konstytucję 3 maja! Aktualnie, co roku świętujemy i przypominamy! Jest to Ustawa Rzą-

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

dowa, wówczas regulująca ustrój prawny monarchii dziedzicznej Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Bądźmy dumni, że jako spisana konstytucja była pierwsza w Europie, a druga na świecie, po uchwalonej w 1787 konstytucji amerykańskiej.

Twórcami tekstu Konstytucji 3 Maja byli: król Stanisław August Poniatowski, Hugo Kołłątaj, Ignacy Potocki i Scipione Piattoli – sekretarz króla.

W naszym mieście hołd Twórcom Konstytucji 3 MAJA oddano przy Pomniku – poświęconemu Twórcom Konstytucji z dnia 3.V. 1791, w rejonie Panoramy Raławickiej. Była to wspaniała uroczystość z udziałem przedstawicieli władz państwowych i lokalnych oraz Poczty Sztandarowych, kompanii honorowej i mieszkańców miasta. Po uroczystości patriotycznej uczestnicy przeszli do Archikatedry pw. św. Jana Chrzciciela, na Mszę św. w intencji Ojczyzny.

Cześć i chwała Bohaterom 3 Maja!

Święta majowe

My Sybiracy, nie tylko z Koła Fabryczna Związku Sybiraków, uczestniczyliśmy i będziemy uczestniczyć we wszystkich uroczystościach, mówiących o naszej historii, o patriotyzmie Polaków, o ich walce o wolność i niepodległość, a także o godne życie. Nasze święta narodowe, są ściśle połączone z uroczystościami religijnymi. Za równo w dniu 1 maja (święto poświęcone św. Józefowi – patrona ludzi pracy) i 3 maja (Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski, chociaż cały maj poświęcony jest Matce Bożej).

18.05.2024 r. – na Monte Cassino odbyły się uroczystości związane z 80-tą Rocznicą zwycięskiej bitwy przez żołnierzy 2. Korpusu Polskiego nad Niemcami. Żyjący żołnierze byli głównymi uczestnikami tego Spotkania! Uroczystość przygotowywana z wielkim pietyzmem od roku czasu. Organizatorami Uroczystości był: Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych przy wsparciu Ambasady

Rzeczypospolitej Polskiej w Rzymie. Polskę reprezentował Prezydent Polski – p. Andrzej Duda z Małżonką. Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych – p. Lech Parell. Nasz Wrocławski Oddział Związku Sybiraków reprezentowali pp. Ryszard Janosz i Roman Janik.

Przed wylotem na Monte Cassino w ramach obchodów 80. Rocznicy zwycięskiej Bitwy o Monte Cassino p. Lech Parell – Szef UdSkiOR przemawiał w Warszawie w dn. 11.05.2024 r. z racji Apelu Pamięci przed Pomnikiem Bitwy o Monte Cassino oraz obchodów: 89. rocznicy śmierci Józefa Piłsudskiego i 54. rocznicy Władysława Andersa!

„Nasza płaskorzeźba”

Mając w pamięci wszystkich Sybiraków, którzy stracili swoje życie będąc na zesłaniu (Syberia), w trakcie trwania II w. św. i po niej w walce o Niepodległą Polskę – podjęliśmy w Zarządzie Koła Fabryczna decyzję, po akceptacji ks. proboszcza Krzysztofa Hajduna i Prezesa ZO ZS p. Ryszarda Janosza wybraliśmy zmienioną graficznie „PŁASKORZEŻBĘ”, wg projektu p. Katarzyny.

Większość osób (nie tylko Sybiracy), wybrali PŁASKORZEŻBĘ jak na poniższym rysunku. Projekt jest prostszy w wykonaniu i bez „twarzy” bardziej przemawia, że jest poświęcona Sybirakom. „Twarze” byłyby istotne, gdyby PŁASKORZEŻBA byłaby poświęcona, w naszym przypadku Kalinowskiemu, czy Mickiewiczowi! Słowa natomiast są ważne i zostały. A, Krzyż rozświetla krajobraz i wymęczonych Sybiraków na zesłaniu. Taka jest ogólna idea.

Opracował: **Antoni Tunkiewicz**

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

KOMUNIKAT 2/154

Uroczystość Dnia Matki w Białymstoku

Wzorem lat ubiegłych, spotkaliśmy się 26 maja, w dniu, obchodzonym jako Dzień Matki przy pomniku Bohaterskiej Matki Sybiraczki, usadowionym przy Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku. W spotkaniu wzięli udział Sybiracy oraz pracownicy Muzeum. Złożenie kwiatów było symbolicznym hołdem złożonym pamięci i wdzięczności wszystkim Matkom. Było to też podziękowanie za ocalenie nam życia w tak ekstremalnych warunkach, jakim stało się życie w „ziemi niewoli”. Dziękujemy wszystkim Matkom, że ocaliły nas od powszechnego „zruszczenia”, nauczyły ojczystej mowy i czytania, poprzez modlitwę umocniły wiarę w Boga, miłość do utraconej Ojczyzny i powrót do niej.

Poeta Sybirak, Marian Jonkajtys, we wspaniałym wierszu „To o Was Bezimienne” pisze:

....Choć głód uwagę skupiał
Wyłącznie na jedzeniu -
Resztkami sił myślałaś
O naszym wykształceniu...
W nikłym świetle kopcilki,
Gdy mróz za oknem tężał,
Uczyłaś nas polskiego,
Historii i pacierza...
Uczyłaś, Polska Matko,
(Sama osłabła z głodu)
Być silnym wiarą w Boga!
Miłością do Narodu!
Po polsku myśleć...marzyć...
I polskiej tożsamości!....

KOMUNIKAT 2/154

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Dopełnieniem obchodów Dnia Matki było spotkanie z uczniami klas pierwszych Zespołu Szkół Technicznych im. gen. Andersa z Białogostoku. Prelegentka Jolanta Hryniewicka nakreśliła jakże istotną rolę Matek Sybiraczek, ich ból i rozpacz z powodu śmierci dzieci w czasie transportu i na zesłaniu, zmagania z wszechobecną nędzą, chorobami, wyżywieniem dzieci i jak modląc się z rozpaczą i prosząc Boga o wybaczenie kradły zboże z „toku”.

Przedstawiła również codzienne życie, wyczerpującą pracę szczególnie przy „lesorubce”, powiew wolności w 1941 roku, sformowanie armii gen. Andersa, pomoc bezdomnym dzieciom z Domów Dziecka w wywiezieni ich z „niehumanitarnej ziemi”.

Podawała też bezsporne fakty z roku 1943, (w roku odkrycia zbrodni katyńskiej), w jaki sposób zmuszano do przyjęcia rosyjskiego obywatelstwa. W razie odmowy matkę skazywano na więzienie, a dzieci umieszczano w rosyjskim domu dziecka, gdzie zmieniano imię i nazwisko i zabraniano modlić się i mówić po polsku.

Czasowa wystawa „Tylko ból jest mój” uwiarydomiała w bardzo realny sposób pracę i zmaganie się z codziennym życiem, opieką nad dziećmi, tragedię pozostałych przy życiu bez żadnej nadziei na poprawę losu. Postacie matek przedstawione na planszach budziły wstrząs i współczucie.

Opracowała: **Jolanta Hryniewicka**

Konkurs Literacki w Wałbrzychu

13 czerwca 2024 r. w siedzibie Koła Związku Sybiraków w Wałbrzychu zebrała się Komisja Konkursowa oceniające nadesłane prace na Konkurs Literacki.

Przewodniczącym Komisji został Wacław Kwieciński autor tomika poezji pt. „Poezja Sybiru”. Członkami Komisji zostali: Joanna Baniukiewicz, Maria Kujawa, Weronika Wadycka i Adam Mitelsztet.

Na Konkurs wpłynęło łącznie 9 prac z dwóch wałbrzyskich szkół: Zespół Szkolno – Przedszkolny nr 2 w Wałbrzychu na Gaju oraz Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 6 im. Aleksandra Kamińskiego w Wałbrzychu na Białym Kamieniu.

Po analizie nadesłanych prac postanowiono:

I miejsce ex aequo otrzymali:

- Oliwia Jaworska – PSP Nr 6
- Oktawian Brzezicki ZSP Nr 2

II miejsce ex equo otrzymali:

- Filip Zarada PSP Nr 6
- Kamil Śmigowski ZSP Nr 2

III miejsce otrzymała

- Wiktoria Wędzonka PSP Nr 6

Wyróżnienia otrzymali:

- Antonina Suchomska PSP Nr 6
- Natalia Kieda PSP Nr 6
- Lena Kazimirska PSP Nr 6
- Arkadiusz Łagodziński PSP Nr 6

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Serdecznie gratulujemy zwycięzcom oraz bardzo dziękujemy opiekunom uczniów oraz dyrekcji Szkół za przygotowanie uczniów do Konkursu o tak trudnej tematyce.

Nagrody zostaną dostarczone do Szkół i wręczone zwycięzcom podczas uroczystego Apelu na zakończenie Roku Szkolnego 23/24.

Bardzo gorąco dziękujemy dyrekcji Stara Kopalnia w Wałbrzychu za wsparcie w ufundowaniu nagród oraz zapraszamy do odwiedzenia Starej Kopalni całymi rodzinami w wakacje.

Tekst i zdjęcia: **Wacław Kwieciński**

Uroczystości w Zaciszu – I deportacja

Sybiracy spotkali się 16.06.2024 r. na uroczystej Mszy św. w Kościele pw. św. Piotra i Pawła w Zabłudowie z okazji 84. rocznicy deportacji mieszkańców wsi Zacisze i gminy Zabłudów. Wywózka miała miejsce 10.02.1940 r. do miejscowości Kwitok w Kazachstanie.

Mszę św. celebrowali księża Mateusz Bajena i kapelan Sybiraków Józef Kozłowski. Głoszona homilia i odczytana Modlitwa wiernych oddały głębię przeżyć zesłańców na „niehumanitarnej ziemi”.

Po odprawionej eucharystii udaliśmy się do miejscowości Zacisze, by jak co roku, od momentu odsłonięcia i poświęcenia w 2000 r. obelisku, oddać hołd i szacunek wywiezionym z ojczyzny na wygnanie.

Uroczystość rozpoczęła się odegraniem hymnu Sybiraków, następnie ks. kapelan odmówił modlitwę za spójność duszy zmarłych na zesłaniu i tych już w kraju. Uczczono również pamięć zesłańców Apelem Pamięci przez grę na puzonie pana Dariusza Drewnowskiego.

Prowadząca spotkanie, dyrektor Szkoły Podstawowej im. Sybiraków w Rafałówce, pani Sylwia Horosz razem z Jolantą Hryniewicką powitały wszystkich przybyłych, a byli wśród nich: Burmistrz Zabłudowa Adam Tomanek, Przewodnicząca Rady Miejskiej w Zabłudowie pani Antonina Kuna wraz z radnymi, Podlaskie Stowarzyszenie Pamięci Zesłańców Sybiru, Wspólnota Wnuków Sybiraków, Ewelina Kamińska z Muzeum Pamięci Sybiru, poczty sztandarowe ze szkoły w Zabłudowie, Szkoły Podstawowej im. Sybiraków z Rafałówki, Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. St. Staszica z Białegostoku, Zespół Szkół Technicznych im. gen. Andersa, Szkoła w Dobrzyniówce im. Simony Kossak oraz Ochotnicza Straż Pożarna z Rafałówki, Sybiracy i goście przybyli na uroczystość.

Przemówienie Burmistrza Adama Tomanka cechowało żarliwe przekonanie, że te coroczne spotkania mają głęboki sens i służą utrwalaniu wiedzy o historii narodu, a szczególnie są potrzebne młodemu pokoleniu.

Wystąpienie Prezes Jolanty Hryniewickiej przybliżyło gehennę transportu zesłańców we wspomnieniach ośmioletniego chłopca, mieszkającego podówczas w kol. Zacisze, deportowanego 10.02.1940 r. do miejscowości Kwitok w Kazachstanie. Chłopiec wręcz z reporterską dokładnością opisuje swoje wspomnienia, jak z rodzicami i rodzeństwem jechał w towarowym wagonie, gdzie jedynie kobiety z dziećmi miały miejsca leżące, a mężczyźni na zmianę mogli opierać się o prycze.

Wspomnienia zawarte są w książce „Z Zacisza na Syberię” autorstwa Zenona Puchalskiego. Przytoczone wspomnienia obejmują okres tylko dwóch lat, ale jak można zauważyć, przez tak krótki okres czasu mały Zenek bardzo szybko wydorósł, zaczął dorosłą pracę przy pilnowaniu owiec i nawet po latach te przeżycia głęboko odbiły się w jego pamięci. Ceremoniał złożenia kwiatów i zapalenia zniczy zakończył oficjalną część uroczystości.

Opracowała: **Jolanta Hryniewicka**

Uroczystość we wsi Rozwory

Przy remizie w Rozworach stoi obelisk upamiętniający Sybiraków z rodzin Choroszańskich, Kryszpinów i Kurpiewskich deportowanych przez NKWD w 1941 roku.

Przy tym pomniku (odsłoniętym uroczystie w 2021 roku) na zaproszenie Pana Kazimierza Kryszpina Sybiracy z Ostrołęki i Łomży uczcili rocznicę ostatniej wywózki 20 czerwca 1941 roku. Uroczystość odbyła się w związku z 83 rocznicą deportacji na Sybir mieszkańców Rozwór i okolicznych wsi. Pan Kazimierz Kryszpin pochodzący ze wsi Rozwory Prezes Koła Przyjaciół Sybiraków powiedział cytując: *„Dzisiaj spotykamy się żeby uczcić pamięć i oddać Hołd wdzięczności tym, którzy przeżyli wrócili i dziś są wśród nas.”* W serdecznych słowach powitał grupę Sybiraków z Oddziału Z.S z Ostrołęki wraz z Prezesem P. Załuską, Bronisławem Kurpiewskim rdzennym Sybirakiem to On jako 5-letni chłopiec został wywieziony w czerwcu 1941 roku. Również rdzenną Sybiraczkę Ninę Żyłko, Sekretarz i Rzecznika Prasowego Z.S Oddziału Łomża oraz Danutę Komorowską córkę Sybiraczki obecnie wiceprezesa Oddziału, a także członków Koła Przyjaciół Sybiraków w Rozworach na czele ze Stanisławem Kurpiewskim i duchowym przewodnikiem ks. proboszczem Mieczysławem Korzeniewskim, samorządowców gminy Rzekuń i powiatu Ostrołęckiego, Strażaków oraz licznie przybyłych mieszkańców Rozwór.

Po powitaniu odegrano Hymn Sybiraków. Hubert Krak odczytał fragment wspomnień Sybiraka Stefana Kupiewskiego. Następnie poszczególne delegacje pod obeliskiem złożyli kwiaty i zapalili znicze. Takie spotkanie jest okazją do uhonorowania osób zasłużonych na rzecz Związku Sybiraków. Złotą Odznaką Honorową wręczono Stanisławowi Kurpiewskiemu. Medale okolicznościowe wydane na 95-lecie powstania Związku Sybiraków oraz Dyplom otrzymali: Piotr Liżewski – Starosta Ostrołęcki oraz Bartosz Podolak Wójt Gminy Rzekuń.

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Natomiast ks. Ofman otrzymał od sołtysa Rozwór Adama Mierzejewskiego pamiątkowy graweron na okoliczność 15. rocznicy objęcia probostwa. Ksiądz proboszcz zaprezentował wydaną w 2023 roku Kronikę parafii piękny papier i zdjęcia w twardej obwolucie. Kronikę wręczono wszystkim zebrany jako pamiątkę.

Wybrano też Sekretarza Koła Panią Gawek Grażynę, która podziękowała za zaufanie jakim ją obdarzono. Uroczystość zakończyła się wspólną herbatką przy smakowitych ciastach przygotowanych przez członkinie Koła Gospodyń Wiejskich z Rozwór. Zebrany za przybycie w serdecznych słowach podziękował Pan Kazimierz Kryszpin.

Opracowała: **Nina Żylko**

Obchody III i IV rocznicy deportacji w Białymstoku

Z wybicciem godziny 12.00 w dniu 21 czerwca 2024 r. rozpoczęła się uroczystość obchodów tragicznej rocznicy deportacji obywateli polskich na Syberię i do Kazachstanu w V i VI 1940 roku jak również w VI 1941 roku. Prowadząca spotkanie pokrótce nakreśliła skutki i przyczyny tego wydarzenia, opisała tragiczną podróż towarowymi wagonami i pierwsze chwile pobytu po przyjeździe na zesłanie.

Modlitwa ks. kapelana Józefa Kozłowskiego za dusze zmarłych dopełniły chrześcijańskiego zadośćuczynienia i zapewnienia im spokoju.

Obecność wojewody podlaskiego Jacka Brzozowskiego, prezydenta m. Białegostoku Tadeusza Truskolaskiego, służb mundurowych, Sybiraków, delegacji z Muzeum Pamięci Sybiru, mieszkańców Białegostoku, warta honorowa przy pomniku Nieznanego Sybiraka, dekoracja flagami biało-czerwonymi podniosła rangę uroczystości.

Złożenie kwiatów i zapalonych zniczy u stóp pomnika zakończyło ten etap uroczystości.

Następnie przejechaliśmy w tym samym składzie do obelisku, upamiętniającego miejsce transportu skazanych na zesłanie. Pomnik znajduje się przy ulicy R. Traugutta, dawna stacja towarowa Białystok Fabryczny, skąd w latach czterdziestych XX wieku wyruszały transporty na bezkresne tereny Związku Sowieckiego. Tam też złożyliśmy kwiaty i znicze, milcząco oddaliśmy hołd tysiącom wyrwanym z rodzinnych domów i skazanym na katorgę i tułaczkę.

Ostatnim miejscem złożenia szacunku i pamięci o skazanych na wygnanie, tylko dlatego, że byli Polakami i nie chcieli wyrzec się swojej ojczyzny, był pomnik Bohaterskiej Matki Sybiraczki, posadowiony przy Muzeum Pamięci Sybiru.

Zatrzymaliśmy się przy tym pomniku na dłuższą chwilę, w zadumie i skupieniu wspominając swoje matki Sybiraczki, które niestety już w większości przekroczyły ziemskie progi, ale którym zawdzięczamy

ocalenie i powrót do ojczyzny, wpojenie zasad ofiarności i prawości,
godności ludzkiej, wierności i odpowiedzialności...

Jak mówi poeta Sybirak Marian Jonkajtys:

Uczyłaś, Polska Matko,
(Sama osłabła z głodu)
Być silnym wiarą w Boga!
Miłością do Narodu!
„Polskije Matieri”
(Z archiwum NKWD dwa zdania)
„to tajna broń Pańskiej Polszy
Nie do zlikwidowania...”

Opracowała: **Jolanta Hryniewicka**

Odnaczenie Sybirackie dla Liceum Ogólnokształcącego w Komornicy

W dniu 21 czerwca 2024 r. delegacja Oddziału Warszawskiego Związku Sybiraków Halina Bieniakońska-Żak, Felicja Melon i Leon Zujko wzięła udział w uroczystości zakończenia roku szkolnego w Liceum Ogólnokształcące w Komornicy im mjr K.M. Radziwiłła. Głównym celem naszej wizyty było przekazanie najwyższego uznania i podziękowań Dyrekcji szkoły, Gronu Pedagogicznemu a szczególnie Młodzieży Liceum Ogólnokształcące za wieloletnie wspieranie działalności Oddziału Warszawskiego Związku Sybiraków, uczestnicząc w uroczystościach upamiętniających rocznice masowych deportacji Polaków z Kresów Wschodnich. zapewniając wraz z poczem sztandarowym asystę wojskową uroczystości, zwiększając rangę tych wydarzeń. Szczególne słowa podziękowania należą się Panu Marcinowi Godlewskiemu nauczycielowi szkoły odpowiedzialnemu za

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

kontakty z Sybirakami i opiekę nad młodzieżą, który już wcześniej został uhonorowany Złotą Odznaką „Zasłużony dla Związku Sybiraków”. Młodzież szkoły przeprowadziła wiele wywiadów z Sybirakami dokumentując je na filmach, które później wykorzystywane są w działalności dydaktycznej. Mając na uwadze wymienione działania na rzecz Sybiraków dokonaliśmy uroczystego odznaczenia szkoły „Odznaką Honorową Sybiraka”, honorując również sztandar szkoły. Podziękowaliśmy wyróżniającym się 12 aktualnym uczniom, jak i absolwentom za duże zaangażowanie i wkład pracy w aktywne propagowanie i utrwalanie wiedzy o historii Zesłań Polaków z Kresów Wschodnich na „Niełudzka ziemię” wręczając im dyplomy uznania.

Opracował: **Leon Zujko**

Poświęcenie pomnika Matki Sybiraczki w Siemiatyczach

W niedzielę, 23 czerwca 2024 roku białostoccy Sybiracy spotkali się z lokalną społecznością na uroczystej Mszy św. w kościele Siemiatycze Stacja, by oddać hołd i wyrazi szacunku mieszkańcom Siemiatycz i okolic deportowanym 21 czerwca 1941 roku na dalekie stepy Kazachstanu.

Wygłoszona homilia przez ks. Józefa Grzeszczuka, emerytowanego proboszcza tegoż kościoła, poruszyła wszystkich wiernych. Przypomniła prace czynione przez prawie 1 lat w celu uzyskania listy wywiezionych z diecezji pińskiej i umieszczenie ich na specjalnych tablicach zamontowanych na ogrodzeniu cmentarza w Boratyńcu Ruskim, niedaleko torów kolejowych, skąd wywożono Polaków na zesłanie.

Przytoczył wywózki z okresu Rosji carów, od jeńców wojennych Stefana Batorego, poprzez uczestników zrywów niepodległościowych, a zakończył o czasach nie tak odległych jak lata czterdzieste i pięćdziesiąte XX wieku. Wspomnił też o zbrodni NKWD w Judziance pod Hajnówką w czerwcu 1941 roku.

Po zakończonej eucharystii przeszliśmy pod pomnik Matki Sybiraczki przy cmentarzu katolickim w Boratyńcu Ruskim.

Inicjatorem i pomysłodawcą pomnika był ks. Józef Grzeszczuk. I rzeczywiście, wygląd pomnika zaskoczył wszystkich. Na olbrzymiej aluminiowej tablicy, zabezpieczonej od spodu plastykiem (tak jak pozostałe tablice z zamieszczonymi nazwiskami zesłańców widniejące na ogrodzeniu cmentarza), umieszczone dwa pola w kolorach barwy narodowej. Na dwu kolorowych planszach zapisano tekst wiersza Mariana Jonkajtysa, poety Sybiraka, o tytule „To o Was Bezimienne”. W centralnym punkcie tablicy widnieje godło Sybiraków. Na zwieńczeniu tablicy znajduje się rzeźba Piety, która symbolizuje cierpienia, ból, gorzyc i bohaterstwo Matek Sybiraczek.

Po poświęceniu pomnika przez księży i krótkiej modlitwie, pełnomocnik wojewody podlaskiego, Jerzy Bołtuć, przeczytał list gratulacyjny skierowany do pana Leszka Różańskiego, prezesa lokalnego koła Związku Sybiraków za zorganizowanie tak patriotycznej i doniosłej uroczystości. Następnie zabrała głos Prezes Związku Jolanta Hryniewicka, która w ciepłych słowach przedstawiła bezgraniczną miłość i poświęcenie Matek, dzięki którym ocaliliśmy i wróciliśmy do ojczyzny, ale też powiedziała, żeby docenić to poświęcenie w codziennym życiu, dopóki możemy, okazywać je swoim matkom.

Starosta Siemiatycki, Mariusz Cieśluk, podziękował za tak szlachetną inicjatywę jaką była inicjacja utworzenia pomnika i przekazania potomnym naszych zesłańczych losów – zobowiązał się do szeroko narysowanej współpracy ze Związkiem Sybiraków.

W ceremoniale składania kwiatów udział wzięli: lokalne koło ZS, Oddział Związku z Białegostoku, Muzeum Pamięci Sybiru, Podlaskie Stowarzyszenie Pamięci Zesłańców Sybiru, władze samorządowe, leśnicy, szkoły z Siemiatycz oraz lokalni mieszkańcy.

Pan Leszek Różański podziękował wszystkim za obecność, wójtom gminy Siemiatycze i Grodzisk za zabezpieczenie spraw technicznych i wsparcie finansowe przedsięwzięcia.

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Po ceremonii złożenia kwiatów i zapalenia zniczy udaliśmy się do świetlicy w Boratyncu Ruskim, gdzie spotkała nas miła niespodzianka. Niespodzianką tą był występ Młodzieżowego Zespołu z Bielska Podlaskiego, który zaskoczył nas świetnością głosów i doborem wierszy i pieśni. Na stojąco wysłuchaliśmy hymnu Sybiraków i Pieśni o ojczyźnie jęczącej w niewoli. Duże wrażenie była pieśń o matczynych dłoniach, które towarzyszyły małemu człowiekowi aż po dorosłość

w ostatniej chwili w katowni NKWD. Po raz pierwszy słyszana pieśń o niezłomnym Bohaterze, żołnierzu Witoldzie Pileckim, który przeżył obóz Auschwitz, a został zamordowany strzałem w tył głowy w 1948 roku. Jest to współczesny bohater do naśladowania.

Po wielkich brawach za wspianiały występ, zjedliśmy przygotowany wcześniej posiłek i po indywidualnych pożegnaniach wyruszyliśmy w drogę powrotną do Białegostoku.

Wspaniała pogoda, dekoracja biało-czerwonymi flagami, poczty sztandarowe oraz uroczysty nastrój dopełniły rangi podniosłego spotkania.

Opracowała: **Jolanta Hryniewicka**

Mały Katyń

W dniu 21 lipca 2024 roku delegacja Sybiraków z Oddziału w Białymstoku oraz członkowie Podlaskiego Stowarzyszenia Pamięci Zesłańców Sybiru wzięli udział w uroczystości poświęconej ofiarom Obławy Augustowskiej z lipca 1945 roku.

Zaproszenie było wystosowane w imieniu wójta Gminy Giby Roberta Bagińskiego, Parafii rzymsko-katolickiej i Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku.

Dzień Pamięci Ofiar Obławy Augustowskiej został ustalony decyzją Sejmu RP dnia dziewiątego lipca 2015 roku, a obchodzony 12 lipca, w dniu rozpoczęcia obławy, która trwała do 28 lipca 1945 roku. Tekst decyzji brzmi: ***W hołdzie ofiarom Obławy Augustowskiej, bohaterom antykomunistycznego podziemia, którzy nie pogodzili się z nową, sowiecką okupacją.***

Msza św. w kościele św. Anny, koncelebrowana przez ks. bp. Dariusza Zalewskiego, a głoszona homilia przybliżyła tragedię tej zbrodni.

Historycy nazywają tragiczne wydarzenia na Suwalszczyźnie w lipcu 1945 roku małym Katyniem. 9 lat temu oddziały Armii Czerwonej w liczbie 45 tys., Smierszu, NKWD oraz oddziały I Armii Ludowego Wojska Polskiego uderzyły w działaczy podziemia niepodległościowego. Aresztowano ponad tysięcy lokalnych mieszkańców, zagłędano do każdej chałupy, stodoły, a nawet aresztowano ludzi wychodzących z kościoła. Spośród zatrzymanych wydzielono około 600 osób i wprowadzono ich w niewiadomym kierunku. Mimo wytężonych badań w pobliżu granicy z Białorusią, utrudniającą poszukiwania, niczego nie odkryto. Domniemania, że są w jamach śmierci w Kaletach, też nie udało się potwierdzić.

Uroczystość w Gibach jest symbolem uczczenia tych ofiar, których nazwiska są wyrte na krzyżu. Jest też przywołaniem wielkiego dramatu ich historii. Oddajemy cześć prześladowanym rodakom, którzy zapłacili straszliwą cenę za wierność Polsce. Jesteśmy świadomi swojej należności wobec ich patriotycznej postawy.

Widniejący napis na kamiennym monumencie u podstawy wzgórza głosi: *„Zginęli, bo byli Polakami. Pozostaną w naszej pamięci i modlitwie”*.

Wzgórze Krzyży jest traktowane jako symboliczny grób tych, którzy zginęli, bo byli wierni suwerennej Polsce. Ofiarami tej brutalnej akcji byli żołnierze Armii Krajowej i wspierający ich mieszkańcy terenów Puszczy Augustowskiej, powiatu sokólskiego, suwalskiego i sejneńskiego.

Wszyscy zabierający głos podkreślali zbrodnicze wydarzenia, które miały miejsce już po zakończonej wojnie w Europie, w czasie pokoju. Łączyli zbieżność obecnej sytuacji na Ukrainie i działania Obławy Augustowskiej. Głosząc swoje orędzie b. Prezydent Bronisław Komorowski nawoływał do jedności w narodzie, ponieważ obecna sytuacja na granicy stawia nas w niebezpiecznym położeniu. Przekazane listy od premiera RP, marszałka woj. podlaskiego i innych, oddały cześć i szacunek żołnierzom armii niepodległościowej.

Wśród gości uczestniczących w obchodach tej tragicznej rocznicy byli członkowie rodzin zamordowanych w lipcu 1945 roku, Sybiracy z oddziału Augustów i Łomża jak również lokalni mieszkańcy.

Liczne poczty sztandarowe, szczególnie służb mundurowych, organizacji społecznych, szkolne uświetniły tę bolesną rocznicę, a wspianą słońca pogoda dodała splendoru.

Opracowała: **Jolanta Hryniewicka**

Pamiętamy i pamiętać będziemy w Godzinę „W”

1 sierpnia 1944 godzina 1.00 Godzina „W”. Włączone syreny. Cisza. Postawa stojąca. Gdy milkną syreny śpiewamy Hymn Państwowy .

Oddajemy hołd Powstańcom Warszawskim, którzy dzielnie przez 63 dni przelewali polską krew za Ojczyznę w walce o Honor i by na końcu stanąć przed obliczem Boga.

Pod pomnikiem Niepodległości na Placu Kościelnym w Wałbrzychu rozpoczęły się miejskie obchody 80. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Kwiaty przed pomnikiem złożyli przedstawiciele władz miasta na czele z Prezydentem Wałbrzycha, dr Roman Szelemej, przedstawiciele Starostwa Powiatowego na czele ze Starostą Powiatu Leonardem Górskim, radni, przedstawiciele spółek miejskich, organizacji pozarządowych i delegacje wałbrzyskich szkół.

Wałbrzyski Związek Sybiraków reprezentowali Joanna Baniukiewicz Prezes Zarządu Koła ZS w Wałbrzychu, Raisa Podhorodecka Sybiraczka, Adam Mitelsztet Sybirak, Prezes Zarządu Oddziału ZS w Wałbrzychu oraz Waclaw Kwieciński Sekretarz Zarządu Koła i Oddziału w Wałbrzychu

Chwała i Cześć Bohaterom Powstania !

Tekst i zdjęcia: **Waclaw Kwieciński**

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Katownie bezpieki

Tu
ginęli
Niezłomni

Zapomniany sowiecki obóz w Działdowie

Stąd odjeżdżały transporty polskich więźniów do łagrów na Syberii

Pamiętacie 1920 rok? „zdechniecie jak psy” – mówili funkcjonariusze NKWD do więźniów działdowskiego obozu, gdy wchodzili do wagonów kolejowych odjeżdżających na Wschód. Z podróży do syberyjskich łagrów wrócić niewiele. Podobny los – zatrzymanie i uwięzienie przez sowieckie służby specjalne – doznał w latach 1944-1945 w całym kraju około 150 tysięcy Polaków. Jak wyglądały dzieje jednego z takich obozów NKWD właśnie w Działdowie?

U prągu odrodzenia II Rzeczypospolitej było to niewielkie miasto leżące na pograniczu polsko-niemieckim. Dla Polski okazało się jednak tak ważne, że w traktacie wersalskim postanowiono – nie oglądając się na stosunki narodowościowe i na postanowienia ewentualnego plebiscytu – wykrócić ten kawałek ziemi z pogranicza Niemiec i przyznać go II Rzeczypospolitej. Wpłynęło na to m.in. istnienie tutaj węzła kolejowego.

W centrum, przy obecnej ulicy Grunwaldzkiej, istniały od II połowy XIX wieku zabudowania koszarowe. W okresie międzywojennym stacjonował w nich 32. Pułk Piechoty. We wrześniu 1939 roku koszary zostały zajęte przez okupanta niemieckiego i przeznaczone na obóz eksterminacji inteligencji polskiej o cechach obozu koncentracyjnego.

Było to straszne miejsce. Wpisano się na trwałe w wojenną historię duchowieństwa polskiego pod względem liczby ofiar zamordowanych kapłanów, po obozach Auschwitz i Dachau. Zginęło tutaj m.in. dwóch biskupów diecezji płockiej: bł. ks. abp Antoni Julian Nowowiejski i bł. ks. bp Leon Wetmański. Ich nazwiska są obecnie symbolem męczeństwa i pamięci o bezprzykładnej ofierze duchowieństwa. Od 2009 roku obaj biskupi są także patronami Działdowa.

NKWD zastąpiło Niemców

Wydaloby się, że wejście Sowietów do miasta w styczniu 1945 roku zakończy ostatecznie istnienie obozu. Przez dekady w historiografii mówiono się przecież o „wyzwoleniu”, które przyniosła Armia Czerwona. Tymczasem te same budynki, druty kolczaste, wieżyczki strażnicze wykorzystali do

Główny budynek niemieckiego i sowieckiego obozu w Działdowie w 2016 roku był ruiną

swoich zbrodniczych celów właśnie sowieccy „wyzwoliciele”.

Obozofiltracyjny NKWD (tak nazywał się w sowieckiej terminologii) działał od stycznia do października 1945 roku. Miał swoje punkty zbornicze lub etapowe, pośredniczące w transporcie więźniów z dalszych miejscowości. W chwilach

przepelnienia zajmował areszty działdowskiego sądu lub więzienia, lecz przede wszystkim mieścił się w tym samym budynku koszarowym co obóz niemiecki.

Skąd pochodzili aresztowani? Ściągnano ich z Pomorza, Warmii i Mazur. Byli to głównie Polacy i Mazury oraz

zdecydowanie mniej liczni przedstawiciele innych narodowości, przede wszystkim Niemcy, ale także żołnierze amerykańscy, angielscy czy belgijscy. Byli również dawni jeńcy wojenni – Ukraińcy i Rosjanie.

Aresztantów typowali funkcjonariusze NKWD. Wśród nich byli Polacy, którzy podpisali niemiecką listę narodowościową, ale trzeba przypomnieć, że odbywało się to często pod przymusem surowych represji. Ponadto zatrzymywano członków Armii Krajowej i tych wszystkich, którzy nie zgodzili się z sowiecką okupacją.

Jedną z takich osób był Leszek Henryk Grabowski, ps. Orzeł, który został zatrzymany za przynależność do AK. Z tego ugrupowania wywodzili się także por. Jan Świąjder, ps. Dąb, który trafił tutaj razem z oddziałem liczącym 27 osób. Zatrzymano przez NKWD Teofil Knut był z kolei członkiem Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski”. Historycy przynajmniej obecnie, ze mniejszą częścią spośród osadzonych działała aktywnie w konspiracji. Większość stanowiąli ludzie od niej odlegli, którzy trafili tutaj jako „podejrzani” o wrogią działalność wobec Sowietów.

Strzelali do bezbronnych

Jak wyglądała podróż do działdowskiego obozu? Najczęściej odbywała się pieszo i trwała kilka, a nawet kilkanaście dni.

Te same budynki, druty kolczaste, wieżyczki strażnicze wykorzystali do swoich zbrodniczych celów sowieccy „wyzwoliciele”

Tyma odbudowa budynku (stan z lata 2023 roku) z przeznaczeniem na cele muzealne

Bywało, że przypominała niemieckie „maszyny śmierci”; słabsi i słabiej, którzy nie wytrzymały trudów podróży, byli zostawiani na morze bądź dołgani strzałami. Część aresztantów dowozono odkrytymi samochodami ciężarowymi. Gdy dojeżdżali na miejsce, czekał ich upiorny widok.

W sierpniu 1945 roku został tutaj osadzony m.in. Bogusław Koziorowski. Jak później zeznawał, po długiej i uciążliwej jeździe samochodem znalazł się „przed bramą jakiegoś obozu o podwójnym zasieku drutów kolczastych z wieżyczkami strażniczymi i barakami w środku”. Ów budynek „miał chyba dwa piętra, był w kształcie dużej kamienicy [...], był murywany, z zewnątrz tynkowany na jasny kolor” – uzupełniał imny z osadzonych, Franciszek Becki.

Aresztantów kierowano do zamkniętych na klucz cel. Miały one powierzchnię średnio od 15 do 20 metrów kwadratowych. Zajmowały wszystkie piętra dawnych koszar i piwnice (miejsce kaźni niemieckiego obozu). Więźniów trzymano też w stołówce.

W stosunkowo niewielkich pomieszczeniach przebywało kilkadziesiąt osób. Jak wspominała po latach Wiktoria Kalak: „Cisnota była do tego stopnia, że w nocy spalisz się w taki sposób, że trudno było obrócić się na drugi bok”. Więźniowie leżeli na gołej ziemi, okrywając się tym, co mieli pod ręką, np. swoimi ubraniami.

Jedzenie było podłe. To wspólny mianownik relacji, które do nas dotarły. Na jeden posiłek, dziennie składały się niewielka porcja chleba i ciepła zupa. Bywały jednak wypadki, że przetrzymywani otrzymywali surowy kawałek mięsa, gotowany gorzki lubin bądź przez dłuższy czas nie dostawali żadnego pożywienia, cierpiąc głód. Potrzeby fizjologiczne zalać wiali do stojącego w kącie celi wiadra, a raz dziennie wyprawiano ich do zewnętrznych toalet.

Stosunek personelu obozowego do osadzonych był obojętny lub wrog.

Formik w pobliżu głównego budynku obozowego upamiętnia niemieckie i sowieckie ofiary

Znany przypadek okradania więźniów – jak wspominał polski żołnierz Bogusław Koziorowski, któremu sowiecki strażnik pod groźbą użycia broni zabral buty. Z kolei Leszek Henryk Grabowski stwierdził, że w obozie panowały „wyjątkowy terror i wzięcie się nad więźniami”. Przytoczył też przypadek pińskiej imprezy funkcjonariuszy NKWD, po której strzelali oni do bezbronych więźniów, co zakończyło się „mnożstwem trupów”.

Oczywiście były też różnice w stosunku do obozu niemieckiego; więźniów generalnie nie zmuszano do pracy, jeśli nie leżył grzebania zwłok zmarłych. Jak wspominał Józef Stupkowski: „Codziennie umierało kilka więźniów. Byli oni gromadzeni, a następnie złożeni na znajdującą się przy koszarach grojowce i drugą warstwą przykryci”. Ciała miały być chowane w masowych grobach bezpośrednio za ogrodzeniem obozu lub na terenach położonych około 100 metrów dalej.

Sowieci nie urządzali również tutaj masowych egzekucji, tak jak Niemcy. Los tych, którzy przeżyli trudne warunki obozowe, miał się dopełnić albo w czasie długiej podróży na Wschód, albo w sowieckich łagrach. Przypadki zwolnienia z obozu były nieliczne.

Transporty na Syberię

Czas oczekiwania na wywózkę bywał różny. Zazwyczaj wynosił kilka dni, choć część z przetrzymywanych czekała nawet dwa tygodnie. „Niektórzy więźniowie oczekujący na odjazd pociągu nie dożywali tego momentu. Julien z więźniów, Maksymilian Kamiński, zapamiętał śmierć dwóch mężczyzn z jego wagonu. Był zdania, że stało się to z powodu głodu i wycieńczenia. [...] Był też Kamiński świadek stosowania przemocy przez strażników sowieckich na działkowskiej stacji. Bili oni korbami lub pejszami zatrzymanych znajdujących się w innych wagonach. W ten sposób kanano ich za wyjście z wagonu

za potrzebą lub za próbę otrzymania czegoś do jedzenia od znajdujących się w pobliżu Polaków, którzy byli wolni” – ustalił historyk Krzysztof Filip w najnowszej publikacji IPN dotyczącej dziejów sowieckich obozów NKWD.

Z Działkowa wyjechało co najmniej 10 transportów (choć prawdopodobnie było ich więcej), w których było ponad 15 tysięcy osób. Przed podróżą więźniowie przechodzili selekcję. Po drodze cierpieli dotkliwie zimno bądź upał, głód, choroby. Uciekinierów karano śmiercią. Ciała wyrzucano z wagonów, zakopywano przy torach kolejowych czy składano do wagonu „trupiarzy”. Celem podróży były łagry dalekiej Syberii.

Sowiecki oboz w Działkowie zlikwidowano późną jesienią 1945 roku. Nie zakończyło to bynajmniej przeszukiwań przeciwników systemu komunistycznego, które kontynuowały rodzime bezpieki. Od początku 1945 roku działiał tutaj bowiem Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego.

Historia sowieckiego obozu miała zostać na długie lata istnieniem Polski „Judowej” zapomniana. Obecnie ofiary obozu niemieckiego i sowieckiego upamiętniają pomnik oraz tablicę znajdujące się tuż przy dawnym budynku obozu. Trwa rewitalizacja (właściwie odbudowa) tego miejsca planowanego jako muzeum i miejsce pamięci. ■

Katownie bezpieki
ZA TYDZIEŃ: AKCJA NA ZAMEK W RZESZOWIE

Spotkanie Sybiraków na Litwie – 3.08.2024 r.

Jak co roku w pierwszą sobotę sierpnia do Ariogajy, miasta na Litwie nad brzegiem rzeki Dubissy w okręgu kowieńskim zjechali się ze wszystkich zakątków Litwy Sybiracy, osoby represjonowane przez reżim komunistyczny oraz ich rodziny. Na zaproszenie Zarządu Głównego Związku Sybiraków Litwy uczestniczyła delegacja Sybiraków z Polski pod przewodnictwem Prezesa Z.G. Kordiana Borejko, wiceprezesa Oddz. Gdańskiego Jana Okulicza oraz członka Zarządu Anto-niego Ratowta.

Uroczystość rozpoczęła się od przemarszu ulicami miasta na stadion, gdzie uroczystą Mszę św. celebrowali kardynałowie Litwy. W uroczystościach uczestniczyła premier Litwy Ingrida Šimonytė, posłowie, politycy oraz przedstawiciele Litwy w parlamencie europejskim. W uroczystościach uczestniczyło około dwóch tysięcy Sybiraków.

Pani premier oraz osoby zabierające głos w swoich przemówieniach nawiązywali do bohaterskich postaw Sybiraków oraz walki litewskich partyzantów, którzy walczyli jeszcze w latach pięćdziesiątych przeciwko władzy radzieckiej. Głos w imieniu delegacji z Polski zabrał prezes Kordian Borejko.

Pani premier Litwy bardzo ładnie mówi po polsku i przekazała serdeczne życzenia dla Sybiraków z Polski. Przeprowadzono rozmowy na temat współpracy z prezesem Władysławem Sungailem.

W dniu przyjazdu delegacje Łotwy i Polski przywitał Kowieński Zespół Pieśni i Tańca. Wizyta i rozmowy przebiegały w bardzo serdecznej atmosferze.

Opracował: **Antoni Ratowt**

Janina Gieczewska 06.09.2024 świętowała 100-lecie

Delegacja Łódzkich Sybiraków 6 września 2024 roku uczestniczyła w wyjątkowej jubileuszowej uroczystości w Domu Kultury Polskiej w Wilnie.

Pani Janina Gieczewska obchodziła setne urodziny. Wilnianie znają panią Gieczewską jako osobę oddaną polskim sprawom.

Zawodowo przez wiele lat Pani Janina redagowała podręczniki w języku polskim z różnych przedmiotów w Państwowym Wydawnictwie Literatury Pedagogicznej. Pani Janina była zaangażowana społecznie, działała w Zarządzie Związku Polaków na Litwie, Wileńskim Towarzystwie Dobroczynności, a od 2003 do 2019 roku po śmierci męża – Romualda Gieczewskiego objęła przewodnictwo Polskiej Sekcji Wileńskiej Wspólnoty Więźniów Politycznych i Zesłańców.

W Jubileuszu Pani Janiny Gieczewskiej udział wzięli chargé d'affaires Andrzej Dudziński i Irmina Szmalec – kierowniczka Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Wilnie, którzy odznaczyli Panią Janinę Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polski, przyznany przez Prezydenta RP Andrzeja Dudę.

Następnie życzenia przekazywali wicemer Wilna Pani Donata Meizelytė, europoseł Waldemar Tomaszewski – prezes ZPL, Anna Mikonis-Railienė – filmoznawczyni z Centrum Polonistycznego Uniwersytetu Wileńskiego, delegacja z redakcji wydawnictwa „Šviesa”, Związek Polaków na Litwie, Towarzystwo Dobroczynności, przedstawiciele Polskiej Sekcji Wileńskiej Wspólnoty Więźniów Politycznych i Zesłańców, łodzianie i rodzina jubilatki.

Uroczystość jubileuszową uświetnił spektakl muzyczny „Na wileńskiej ulicy” w wykonaniu Polskiego Teatru „Studio” w Wilnie, który pani Janina wspierała materialnie w czasie jego „rodzenia się”.

Zespół redakcyjny „Tygodnika Wileńszczyzny” z okazji doniesłego jubileuszu życzył Pani Janinie dobrego zdrowia i długich lat życia.

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Jednak o tym pięknym jubileuszu będzie obszerny artykuł pana Jana Lewickiego w „Tygodniku Wileńszczyzny” w DODATKU HISTORYCZNO-PATRIOTYCZNYM DLA POLAKÓW NA LITWIE „ROTA”.

Otwarcie wystawy pokonkursowej w Archiwum Państwowym w Przemyślu

W ramach obchodów 85. rocznicy agresji sowieckiej na Polskę i Dnia Sybiraka w Archiwum Państwowym w Przemyślu odbyło się otwarcie wystawy pokonkursowej dziecięcych prac plastycznych i zaprezentowano materiały archiwalne z zasobu Archiwum. Konkurs odbył się w 2019 roku realizując przez Związek Sybiraków Oddział w Przemyślu przy współpracy z Miejskim Domem Kultury w Przemyślu program „Niepodległa” o tytule „Przez Sybir do Niepodległej”.

Spotkanie otworzyła Pani Elżbieta Laska Dyrektor Archiwum. Wprowadzenia w tematykę spotkania dokonała Pani Stanisława Żak Prezes Oddziału Związku Sybiraków w Przemyślu a uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 15 im. Adama Mickiewicza przedstawiła rys historyczny i wspomnienia z okresu II wojny światowej. Przemyska poetka Pani Teresa Paryna zaprezentowała wiersze patriotyczne mówiące o historii tegoż okresu, o bólu, cierpieniu i patriotyzmie. Podsumowując spotkanie wiceprezes przemyskiego Oddziału Pan Marian Boczar przybliżył historię powstania Związku Sybiraków i przedstawił symbolikę pomnika „Zesłańcom Sybiru i Ofiarom Katynia”.

Wystawę można obejrzeć w budynku Archiwum Państwowego w Przemyślu. Z relacją można zapoznać się na stronie internetowej Oddziału www.sybiracy-przemysl.pl

Opracował: **Marian Boczar**

Obchody Dnia Sybiraka w terenie

W Kole Z.S w Kolnie w dniu 16.09.2024 roku uroczystość obchodzono Dzień Sybiraka pod patronatem Starosty Kolneńskiego Tadeusza Klamy. Uroczystość rozpoczęła się Mszą świętą w kościele pw. Świętej Anny w intencji Sybiraków. Następnie poszczególne delegacje przed Pomnikiem złożyły kwiaty i zapaliły znicze. Starosta jak co roku zaprosił gości i Sybiraków na „Śniadanie ze starostą” podczas, którego wręczono Sybirakom upominki ufundowane przez mgr farmacji panią Jadwigę Jadcza. Gospodynie z KGW w Niskowiznie przygotowały uroczysty poczęstunek. Dzięki staraniom i ogromnemu zaangażowaniu Pani Agnieszki Bugnackiej córki Sybiraka, która jest Skarbnikiem, Sekretarzem i Prezesem Koło w Kolnie działa i istnieje. Własnym samochodem jeździ w teren aby zebrać składki, odwiedza leżących Sybiraków, służy pomocą.

Obchody Dnia Sybiraka w Zabelu rozpoczęły się Msza Święta w intencji Sybiraków. Następnie Władze lokalne, poczty sztandarowe, strażacy i Sybiracy z rodzinami udali się przed Pomnik, gdzie wartę

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

pełnili żołnierze. Poszczególne delegacje złożyły kwiaty i zapalili znicze. Odegrano Hymn Sybiraków.

Głós zabrał Wójt Gminy Kolno, Nina Żyłko i córka Sybiraka Urszula Śliwowska to Ona była inicjatorem i po części sponsorem ufundowania Pomnika. Dba o estetykę na około Pomnika w każdą rocznicę zapala znicze i składa kwiaty jest bardzo aktywnym członkiem Koła Związku Sybiraków. Na zakończenie Pani Urszula podziękowała zebrany za przybycie a Sybiraków zaprosiła do swego domu na wyśtawny obiad.

Natomiast jak co roku w Janowie koło Kolna odbyła się uroczystość poświęcona 85. rocznicy rozbrojenia 110 Zbrojnego Pułku Ułanów. Dowódcy pułku podpisali wspólną decyzję o jego rozwiązaniu. W Janowie ufundowano 3 obeliski poświęcone ppłk Jerzemu Dąbrowskiemu pseudonim „Łupaszka”, mjr Henrykowi Dąbrowskiemu ps. „Hubal” i rotmistrzowi Witoldowi Bieleckiemu.

Uroczystość rozpoczęła się połową Mszą świętą następnie złożono kwiaty i zapalono znicze. Odbył się również pokaz Ułanów.

Opracowała: **Nina Żyłko**

Światowy Dzień Sybiraka w Katowicach

Dziś uroczystość obchodzono Światowy Dzień Sybiraka oraz 85. rocznicę napaści Związku Radzieckiego na Polskę. Patronat nad najważniejszą imprezą Związku Sybiraków objął Marszałek Województwa Śląskiego, Wojciech Saługa.

Organizatorami dzisiejszego święta była nasz Związek Sybiraków Oddział Katowice, Instytut Pamięci Narodowej w Katowicach oraz Wojewoda Śląski. W uroczystościach uczestniczyli wicewojewoda śląski, Michał Kopański, Rafał Adamczyk – wicemarszałek województwa śląskiego oraz dr Andrzej Sznajder – dyrektor katowickiego IPN.

Obchody Dnia Sybiraka rozpoczęły się pod Sądem Okręgowym, przy ul. Francuskiej, gdzie znajduje się pamiątkowa tablica poświęcona dr Józefowi Zemle, Sybirakowi, który był także wiceprezesem Sądu. Obecny wiceprezes Sądu Okręgowego w Katowicach, Piotr Kula podkreślił doniosłą rolę, jaką dla śląskiego sądownictwa odegrała to osoba. Warto dodać, że Józef Zemła trafił do obozu koncentracyjnego w Mauthausen-Gusen, gdzie zmarł.

Druga część uroczystości odbyła się przy pomniku „Sybirakom – Sybiracy” znajdującym się na cmentarzu ewangelickim przy ulicy Francuskiej. Po odśpiewaniu hymnu państwowego głos zabrała Małgorzata Kalańska, prezes Związku Sybiraków Oddziału Katowice. Następnie modlitwę odprawił proboszcz parafii NP NMP w Katowicach, ks. dr Andrzej Suchoń. Po wspólnym odśpiewaniu hymnu Sybiraków zaprezentowała się młodzież w występie artystycznym z VIII LO im. M. Skłodowskiej-Curie w Katowicach pod kierunkiem dr Damiana Norasa.

Następnie wręczono odznaki „Za zasługi dla Związku Sybiraków” przyznane przez Zarząd Główny. Zbigniew Sedlak – otrzymał Odznakę Złotą a Srebrną Odznakę – Justyna Kluz-Machlik, Beata Małysz, Anna Gryglaszewska i Irena Różanka.

KOMUNIKAT 2/154

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Związek Sybiraków Oddział Katowice szczególnie podziękowania za udział w dzisiejszej uroczystości kieruje do:

- XIII Brygady Obrony Terytorialnej w Katowicach – dowódcy płk Pawła Piątkowskiego
- Wojskowego Centrum Rekrutacji w Katowicach – płk Dariusza Kamińskiego
- Wojskowego Centrum Rekrutacji w Chorzowie – ppłk Krzysztofa Szyma
- VIII LO w Katowicach im. S. Skłodowskiej-Curie w Katowicach
- XIV LO im. mjr H. Sucharskiego w Katowicach
- XV LO im. W. Pileckiego w Katowicach
- Zespołu Szkół Ekonomicznych im. W. Korfatego w Katowicach

Dziękujemy wszystkim Sybirakom i ich rodzinom za udział w dzisiejszej, podniosłej uroczystości.

Opracowała: **Małgorzata Kalańska**

35-lecie utworzenia Związku Sybiraków Koła Legnica

1 września 2024 r. obchodziliśmy w Legnicy 85. rocznicę agresji Rosji Sowieckiej na Polskę i Dzień Sybiraka.

„1 września, w Legnicy, sercu Dolnego Śląska, na Placu Sybiraków odbyły się uroczyste obchody z okazji Dnia Sybiraka, upamiętniające ofiary sowieckich deportacji. W wydarzeniu udział wzięli przedstawiciele Związku Sybiraków Oddziału i Koła w Legnicy, kombatanci, władze miasta i powiatu, radni, młodzież szkolna oraz mieszkańcy. Asystował również 23. Śląski Pułk Artylerii im. gen. broni Tadeusza Jordana-Rozwadowskiego z Bolesławca.

Po wprowadzeniu sztandarów nastąpiło odśpiewanie Hymnu Państwowego oraz Hymnu Sybiraków. W trakcie uroczystości, modlitwę ekumeniczną poprowadził ks. Andrzej Tracz w asyście duchownych różnych wyznań, w tym ks. Lubomira Worhacza, ks. Mirosława Drapały oraz ks. Jerzego Gansela. Następnie delegacje złożyły wieńce przed Pomnikiem Zesłańców Sybiru, oddając hołd wszystkim, którzy cierpieli z powodu sowieckiej agresji.

– Pamięć o Sybirakach i ich tragicznych losach jest nieodłącznym elementem naszej historii. Dzisiejsza uroczystość to wyraz szacunku i wdzięczności dla tych, którzy mimo dramatycznych wydarzeń, zachowali wiarę w wolność i ojczyznę. To nasz obowiązek, by te wartości przekazywać kolejnym pokoleniom – powiedział prezydent Legnicy, Maciej Kupaj.”

W bieżącym roku wypada 35. rocznica powstania Koła Legnica. W krótkim zarysie opiszemy historię naszego Koła i jego osiągnięcia.

Koło Legnica zostało powołane 8 kwietnia 1989 r. Skład pierwszego Zarządu Koła :

GOŁACKI Tadeusz

– Prezes Zarządu

OLEKSIUK Zofia

– Wiceprezes Zarządu

KULINIEC Kazimierz

– Wiceprezes Zarządu

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

WILIŃSKA Barbara	– Sekretarz Zarządu
CZEBOTAR Maria	– Skarbnik Zarządu
WIŚNIEWSKI Jerzy	– Członek Zarządu
BYTNAR Kazimierz	– Członek Zarządu
MOTYKA Zofia	– Członek Zarządu
SAJEWICZ Zofia	– Członek Zarządu

Należy podkreślić, że bardzo zaangażowany i oddany Sybirakom był wieloletni Prezes Koła a przez jedną kadencję równocześnie Prezes Koła i Oddziału Pan Tadeusz GOŁACKI (zm. 28.10.2019 r.). Poświęcił swój czas i serce sprawie sybirackiego środowiska, wielu osobom pomógł w zdobyciu dokumentacji w celu nabycia uprawnień sybirackich. Nosimy Go w pamięci z ogromną wdzięcznością. Na wdzięczność zasługuje również Pani Emilia Gołacka, która umożliwiła mężowi pracę społeczną biorąc na siebie trud prowadzenia domu i opiekę nad całą rodziną (pięcioro dzieci). W tym miejscu serdecznie DZIĘKUJEMY.

Nasi działacze bezinteresownie, poświęcając swój czas oraz czas spędzany z rodzinami, działali wiele lat dla dobra środowiska sybirackiego.

Na podziękowanie zasługuje także pani Maria MAJGIER, która ponad dwadzieścia lat wzorowo z oddaniem pełniła funkcję Skarbnika Zarządu Koła, ponadto znała naszych członków ich sytuację rodzinną i materialną toteż doradzała komu potrzebna jest jakakolwiek pomoc. Uczestniczyła aktywnie we wszystkich uroczystościach organizowanych przez zarząd, pomagała w ich przygotowaniach. Dzisiaj pragniemy gorąco podziękować za pracę, przemiłą atmosferę jaką wносиła do naszego biura.

Wspominam tutaj o dwóch osobach ale było ich znacznie więcej i tą drogą wszystkim, którzy nie szczydzili czasu i sił poświęcając się pracy na rzecz Sybiraków pięknie dziękujemy. Dziękujemy tym wszystkim osobom, dzięki nim działamy i wypełniamy zadania Statutowe naszego związku.

Przy Zarządzie naszego Koła w 2009 r. ówczesny Prezes pan Marian SŁAWIŃSKI powołał do życia Stowarzyszenie „Kresy – Przeszłość

i Przyszłość”, którego został prezesem, zaś jego zastępcą bardzo zaangażowany i oddany sprawie ks. dr Krzysztof BOJKO, w skład zarządu Stowarzyszenia weszły osoby działające w zarządzie Koła. Głównym celem stowarzyszenia była budowa Kaplicy Matki Bożej Ostrobramskiej a ponadto czczenie MBO – Dni Matki Bożej Ostrobramskiej oraz sympozja naukowe, na których zaproszeni goście (prof. Stanisław Nicieja, ks. Prof. Józef Marecki i inni) referowali historię i kulturę Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej.

Niestety do budowy Kaplicy nie doszło – z powodu braku środków ale też śmierci, miłośnika Kresów i MBO, księdza Krzysztofa BOJKO (zm. 12.11.2013 r.), a także poważnej choroby pana Mariana SŁAWIŃSKIEGO (zm.09.10.2021 r.). Stowarzyszenie zostało zlikwidowane.

Zarząd Koła Legnica podejmował wiele inicjatyw, między innymi budowę Pomnika Zesłańcom Sybiru, pomysłodawcami i inspiratorami budowy byli Tadeusz Koszarski i Alfreda Dąbrowska. Pomnik zaprojektowany przez Legnickiego Artystę pana Grzegorza NIEMYJSKIEGO, sponsorowanego przez KGHM Polska Miedź.

Alfreda Dąbrowska opracowała publikację „Przeżyli by pamiętać...”, upamiętniającą powstanie pomnika Zesłańcom Sybiru, wydaną we współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Nauk – pomocą służył pan dr Witold Łaszewski; oraz z Legnicką Biblioteką Publiczną – bardzo pomocna i zaangażowana okazała się pani dyrektor Anna Gątorska.

Zarząd koła wykonał wiele Tablic, finansując ich wykonanie z prywatnych środków członków zarządu.

Skład zarządu z biegiem lat ulegał wielu zmianom. Skład Zarządu Koła od 2014 r. do chwili obecnej (z drobnymi zmianami):

- DĄBROWSKA Alfreda – Prezes (zmiana nazwiska na DEMSKA w 2016 r.),
- SŁAWIŃSKI Marian – Wiceprezes zmarł w 2021 r.,
- SZUDROWICZ Stanisław – Wiceprezes,
- KOŻEWNIKOW Danuta – Sekretarz,
- MAJGIER Maria – Skarbnik (zrezygnowała w 2021 r.),
- KRYSA Alina – Skarbnik od 2021 r.,

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

- BAŁA Janina – Przewodnicząca Komisji Socjalnej (w 2021 r.),
- ZAJĄCZKOWSKA Anna,
- BŁAŻUSIAK Teodozja,
- SZUK Helena (zrezygnowała w 2020 r.),
- ŚWIST Józef zmarł w 2020 r.

Od 2014 roku naszym sympatykiem – członkiem wspierający jest PISKORSKI Jan, z wielkim zaangażowaniem realizuje zadania statutowe naszego Związku, uczestniczy we wszystkich uroczystościach sybirackich, państwowych i kościelnych wchodząc w skład Pocztu Sztandarowego.

Poza wymienionymi osobami bardzo sumiennie i rzetelnie pracowały:

- w Komisji Rewizyjnej: OLSZUK Teresa, KWIEK Stanisław, RADULEWICZ Klemens, KASZEWSKA Czesława;
- w Komisji Historycznej: HUTYRA Adam, BŁAŻUSIAK Teodozja, DYLEWICZ Mieczysław, BIERNAT Danuta;
- w Komisji Socjalnej: PESZKO Helena, DIEMIERÓW Czesława, SZUK Helena oraz wielu innych członków naszego Koła.

Podkreślić należy, że bardzo rzetelnie i profesjonalnie od początku działalności naszego koła do chwili obecnej prowadzi księgowość pani BERLIŃSKA Zofia, której jesteśmy bardzo wdzięczni.

We wszystkich działaniach od początku utworzenia koła wspierał nas i doradzał nasz Kapelan Ksiądz prałat Władysław JÓŹKÓW. Pożegnaliśmy Go z ogromnym bólem i żalem w 2019 roku.

Ks. Biskup w 2020 r. powołał na Kapelana Sybiraków Oddziału i Koła Legnica Ks. Prałata Andrzeja TRACZA.

Z ogromnym żalem i smutkiem pożegnaliśmy znaczną część Sybiraków. Liczba członków naszego Koła niestety maleje z roku na rok.

Nasi Sybiracy spotykali się z młodzieżą legnickich szkół, opowiadali swoje ciężkie, trudne przeżycia z czasów pobytu na Syberii, prowadzili lekcje żywej historii. Wśród osób, które uczestniczyły w tych lekcjach byli między innymi: GOŁACKI Tadeusz, MAKOWSKI

Wacław, DYLEWICZ Mieczysław, KASZEWSKA Czesława, SŁAWIŃSKI Marian, SZUDROWICZ Stanisław, BŁAŻUSIAK Teodozja i wielu innych.

Znaczna większość naszych członków otrzymała Honorową Odznakę Sybiraka, Krzyż Zesłańców Sybiru, niektórzy zaś Medal Pro Patria, Medal Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej itp.

Uczestniczymy w obchodach świąt państwowych, Sybirackich i kościelnych wraz z Pocztem Sztandarowym. Każdego roku uczestniczyliśmy w Pielgrzymkach Sybiraków, niestety w ostatnich latach coraz mniej osób bierze udział w pielgrzymkach ze względu na stan zdrowia, sprawność ruchową.

Nasze Koło posiada wiele Miejsc Pamięci Narodowej są to:

- Tablica pamiątkowa z urną z ziemią z Katynia w Katedrze pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Legnicy – 21.02.1990 r.
- Tablica pamiątkowa z urną z ziemią z Katynia w Kaplicy Cmentarza Komunalnego w Legnicy – 21.03.1990 r.
- Symboliczna Mogiła Sybiraka na Cmentarzu Komunalnym w Legnicy – 21.01.1992 r.
- Obraz Matki Bożej Ostrobramskiej w Kościele Św. Trójcy w Legnicy – 2009 r. inicjatorem i pomysłodawcą był ówczesny Prezes Koła pan Barnard Pacyniak, a sponsorem dr Tadeusz Samborski (Prezes Stowarzyszenia Kulturalnego „Krajobrazy”)
- Tablica dziękczynna w Licheniu – czerwiec 2012 r.
- Sztandar Koła Legnica – 09.06.2013 r.
- Tablica dziękczynna Matce Bożej za ocalenie dzieci z Syberii w Kościele Św. Trójcy w Legnicy – kwiecień 2015 r.
- Plac Sybiraków Pomnik Zesłańcom Sybiru w Legnicy – 1.09.2015 r., z którego jesteśmy bardzo dumni. Przy Pomniku odbywają się wszystkie nasze uroczystości zarówno sybirackie jak i państwowe.
- Urna z ziemią z Syberii w Kościele Św. Trójcy – 10.02.2020 r.
- Ponowne wykonanie i zamontowanie Tablicy dziękczynnej w Licheniu (poprzednia uległa uszkodzeniu) – 2.0.2023 r.

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

- Tablica pamiątkowa poświęcona generałowi Władysławowi Andersowi w Kościele Św. Trójcy w Legnicy – 1.09.2023 r.

W naszych zbiorach posiadamy Album Sybiraków (wykaz naszych członków z krótkim opisem) oraz kroniki:

- Kronika Koła Legnica, Kronika Obrazu Matki Bożej Ostrobramskiej,
- Kronika Pomnika Zesłańcom Sybiru

Dokładamy wszelkich starań aby pamięć o naszej historii przetrwała, przekazując przy każdym spotkaniu młodemu pokoleniu wspomnienia naszych traumatycznych przeżyć.

Pielęgnujemy hasło: PAMIĘĆ – ZMARŁYM, ŻYJĄCYM – POJEDNANIE.

Opracowała: **Alfreda Demska**

Obchody Dnia Sybiraka w Oddziale Łomża

W dniu 1 września oddano hołd zesłanym na Sybir i w inne części Związku Sowieckiego. Łomżyńskie obchody rozpoczęły się o godzinie 14.10 zbiórką przed Tablicą usytuowaną na frontonie Hali przy dworcu kolejowym skąd byli wywożeni mieszkańcy Łomży i okolic na Sybir. Zgromadzonych (25 pocztów sztandarowych) powitała wiceprezes Danuta Komorowska. Poszczególne delegacje złożyły kwiaty i zapaliły znicze. Następnie w asyście policji ulicami Łomży do Doliny Miłosierdzia Bożego przed Pomnik Sybiraków i Ofiar Smoleńska ruszył V Marsz Łomżyńskich Sybiraków. Wartę przed pomnikiem pełniło wojsko i harcerze. Minutą ciszy uczczono tych, których już nie ma wśród nas. Poszczególne delegacje złożyły kwiaty i zapaliły znicze. O godz. 15.00 włączono syreny alarmowe przypominające grozę tamtych strasznych dni.

Następnie zebrani przeszli do Kościoła pw. Miłosierdzia Bożego i rozpoczęła się Msza Święta w intencji Sybiraków, którą celebrował Ks. bp Tadeusz Bronakowski między innymi w głoszonej homilii powiedział cytując: „Pamięć o Sybirakach pozwala żyjącym widzieć cenę jaką płaci się za wolność. Jest Ona dobrem wspólnym, które wymaga nieustającej troski. „SYBIRACY”. W tym jednym słowie kryje się bezmiar tragedii, którą doświadczali tysiące Polaków. Trudno to sobie wyobrazić a co dopiero przeżyć. Wasza troska nie poszła na marne. Męką, poświęceniem i patriotyczną postawą walczyliście o wolną Polskę zaprzeczając potęgę zła, dając przykład miłości do Polski i jej narodu. Dlatego tu i dziś wszystkim Sybirakom oraz ich rodzinom składam hołd i szacunek. Sybiracy jesteście głosem prawdy, którego trzeba słuchać, żeby stał się przestrogą dla nowych pokoleń.

Po eucharystii w serdecznych słowach prezes Danuta Pieńkowska-Wolfart powitała ks. biskupa, księży, parlamentarzystów, władze lokalne, samorządowców, Dyrektorów szkół, młodzież, poczty sztandarowe, Sybiraków z rodzinami oraz wszystkich zebranych w kościele. Nadmieniała, że w tym roku mija 35 lat działalności ZS. Sybiraków jest coraz mniej a więc powinniśmy przekazać pałeczkę młodym pokoleniom. Powiedziała też, że w Oddziale Łomża jest 65 znaków pamięci, które w testamencie powinniśmy przekazać młodemu pokoleniu ku przestrodze.

Uczniowie ze szkoły Nr 5 przedstawili montaż słowno-muzyczny. Następnie przedstawiciel UdsKiOR uhonorował Medalem „Pro Patria” n/w osoby P. Stefana Krajewskiego – Posła, P. Adama Marka Komarowskiego – Senatora, Pana Lecha Marka Szablowskiego – Starostę Łomżyńskiego, P. Piotra Kłysa Wójta Gminy Łomża, Pana Arkadiusza Twardowskiego Dyrektora Szkoły im. „Polskich Dzieci Sybiru” w Szczepankowie. 10 osób uhonorowano ZOH za współpracę na rzecz Związku Sybiraków natomiast 13 otrzymało OHS, 2 osoby legitymacje jako członkowie wspierający. W Oddziale mamy 36 członków wspierających. Głos zabrali: Stefan Krajewski Poseł, Mariusz Chrzanowski Prezydent Łomży, Marek Adam Kmorowski Senator. Następnie głos

zabrała Nina Żyłko – Sekretarz i Rzecznik Prasowy Z.S Oddział Łomża. Podziękowała wszystkim za 25 lat współpracy i oświadczyła że z dniem 31 grudnia w związku ze złym stanem zdrowia kończy pracę na rzecz Związku Sybiraków Oddział Łomża. Otrzymała wiele kwiatów, podziękowań koszy ze słodyczami a od Wójta Gminy Śniadowo kronikę Parafii Śniadowo. Natomiast od Starosty Lecha Szablowskiego i Wicestarosty Anny Gawrych list gratulacyjny, w którym pisze: cytuję: „W tym wyjątkowym dniu jakim jest Światowy Dzień Sybiraka w imieniu własnym oraz władz i społeczności Powiatu Łomżyńskiego, pragniemy wyrazić głęboką wdzięczność za Pani wieloletnią pracę na rzecz Związku Sybiraków. Pani niezwykła determinacja w kultywowaniu tej pamięci oraz troska o to aby tragiczne doświadczenia Sybiraków i ich rodzin nigdy nie zostały zapomniane są nieocenione. Dzięki Pani pracy kolejne pokolenia mogą lepiej zrozumieć przeszłość ucząc się szacunku dla historii oraz siły ludzkiego ducha. Dziękujemy za Pani oddanie, dzięki, któremu dzisiejsze obchody nabierają szczególnego znaczenia. Życzymy zdrowia oraz niegasnącej satysfakcji z dorobku jaki zbudowała Pani pełniąc wieloletnią misję w łomżyńskim oddziale Związku Sybiraków. Łomża dnia 1 września 2024 roku.

Pani Nina w szczególny sposób podziękowała wiceprezes Danucie Komorowskiej jej siostram Krystynie i Irenie za zorganizowanie V Marszu Łomżyńskich Sybiraków. Zakupienie z funduszy własnych 200 okolicznościowych plakietek, które zostały rozdane uczestnikom marszu. Wydrukowanie 150 zaproszeń, opracowanie kroniki, która ma być wydana w formie książkowej. To na jej ręce przekazuje pałeczkę z nadzieją, że Związek Sybiraków nadal będzie istniał i funkcjonował. Na zakończenie zebraniem za przybycie podziękowała Prezes Danuta Pieńkowska-Wolfart i zaprosiła na wspólny poczęstunek przygotowany przez rodziców dzieci z zaprzyjaźnionej od wielu lat Szkoły Nr 5 w Łomży.

Opracowała: **Nina Żyłko**

85. rocznica sowieckiej napaści na Polskę i Dzień Sybiraka w Rzeszowie

W tym roku przypadła 85. Rocznicą sowieckiej napaści na Polskę. Jest to też 35. rocznica powstania rzeszowskiego Oddziału Związku Sybiraków.

Uroczystości rozpoczęły się Mszą świętą koncelebrowaną pod przewodnictwem ks. bp seniora Kazimierza Górnego w kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego. Po jej zakończeniu ks. biskup został uhonorowany medalem ustanowionym w 35. rocznicę powstania Oddziału Związku Sybiraków w Rzeszowie, a kapelan Sybiraków ks. prałat Władysław Jagustyn otrzymał dar, stulę kapłańską z symbolami Matki Bożej Sybiraków i rzeszowskiego Oddziału Związku Sybiraków.

Druga część uroczystości odbywała się w Parku Sybiraków przy Pomniku Sybiraków z udziałem Kompanii Honorowej, Pocztów Sztandarowych, przedstawicieli władz parlamentarnych i samorządowych, Zesłańców Sybiru, kombatantów oraz członków Związku Sybiraków

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

na czele z prezesem Oddziału w Rzeszowie Józefem Sieńko. W uroczystości wzięli również żołnierze 3. Podkarpackiej Brygady Obrony Terytorialnej, która wystawiła asystę honorową, dowódcy, komendanci i dyrektorzy służb mundurowych województwa podkarpackiego i młodzież z rzeszowskich szkół.

1 września – w rocznicę agresji sowieckiej na Polskę z 1939 r. – obchodzony jest Dzień Sybiraka, który upamiętnia wszystkich Polaków zesłanych na Syberię oraz inne tereny Rosji i Związku Sowieckiego. Podczas obchodów Dnia Sybiraka i wyjątkowej rocznicy prezes Józef Sieńko przedstawił historię Związku, a także wręczył medale i odznaki honorowe za zasługi dla rzeszowskiego Oddziału Związku Sybiraków. Były okolicznościowe przemówienia, Apel Pamięci i salwa honorowa. Na zakończenie przy pomniku złożono wieńce, wiązanki kwiatów i zapalono znicze.

Dziękujemy Pocztom Sztandarowym Służb Mundurowych oraz rzeszowskich Szkół. Szczególne podziękowania kierujemy do Starosty Rzeszowskiego i Starosty Łańcuckiego oraz Zarządu Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Policjantów w Rzeszowie za pomoc i wsparcie. Dziękujemy władzom Rzeszowa jak również Dyrektorowi i pracownikom Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie za pomoc w realizacji w/w przedsięwzięcia.

Opracował: **Józef Sieńko**
Zdjęcia: **IPN Rzeszów**

85. rocznica sowieckiej napaści na Polskę i Dzień Sybiraka w Przemyślu

85 lat temu rzeka San w Przemyślu stała się granicą pomiędzy dwoma okupantami niemieckim i sowieckim. Stało się to wyniku podpisanego w dniu 23 sierpnia 1939 r. paktu Ribbentrop – Mołotow,

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

który przewidywał podział stref wpływów po zajęciu Polski. 1 września 1939 r. Sowieci wkroczyli do Polski.

W Przemyślu w 85. rocznicę sowieckiej agresji na Polskę i w obchodzonym Dniu Sybiraka odbyły się uroczystości upamiętniające Ofiary sowieckiego totalitaryzmu. Rozpoczęły się Mszą świętą koncelebrowaną w kościele o.o. Karmelitów Bosych, której przewodniczył i kazanie wygłosił ks. bp Krzysztof Chudzio.

Po eucharystii uczestnicy wydarzenia przy akompaniamencie orkiestry wojskowej przeszli ulicami miasta przed Pomnik Zesłańcom Sybiru i Ofiarom Katynia, gdzie miała miejsce patriotyczna część uroczystości. Rozpoczęła się biciem Dzwonu Sybiraka, odśpiewaniem hymnu państwowego i hymnu Sybiraków. Okolicznościowe wiersze „*W Dniu Sybiraka*” i „*Katyn ostrzeża*” odczytała przemyska poetka Pani Teresa Paryna. Za zmarłych i poległych została odmówiona modlitwa ekumeniczna. Uczniowie ze Szkoły Podstawowej Nr 15 im. Adama Mickiewicza zaprezentowali montaż słowno-muzyczny, po którym nastąpiło wręczenie odznak honorowych za zasługi dla Związku Sybiraków. Odznakę Honorową Sybiraka otrzymali: 5. batalion strzelców podhalańskich, Pani Barbara Brem-Kowalik, Pani Agnieszka Bobowska-Hryniewicz, Pan Maciej Wolański, Pani Danuta Klimczyk, Pan Andrzej Kawecki i Pani Maria Rydzik. Złotą Odznakę za zasługi dla Związku Sybiraków otrzymała Szkoła Podstawowa Nr 15 w Przemyślu.

Głos zabrała prezes przemyskiego Oddziału Związku Sybiraków Stanisława Żak, która przypomniała historię powołania w 1928 r. Związku Sybiraków założonego przez Zesłańców wieku XIX i początku XX. Związek działał do wybuchu II wojny światowej. Okres II wojny św. to przerwa w działalności Związku. System polityczny PRL nie pozwalał mówić głośno o zesłaniach. Wokół aresztowań, wywózek i Ofiar zapadło długoletnie milczenie. Pod koniec lat 80-tych, gdy system komunistyczny zaczął się chwiać zaczęto wspominać o tym, że być może jeszcze żyją ludzie, którzy przeszli przez piekło więzień, łagrów i zesłań. Sybiracy nieśmiało zaczęły się ujawniać. W 1988 r.

po prawie półwiecznej niebytności Związek został zarejestrowany jako Związek ogólnopolski. W 1989 r. powołano do życia Oddziały w tym w 2004 r. Oddział przemyski. Na początku istnienia Oddziału gromadził on 558 osób a na dzień 1 września 2024 r. Oddział liczy 110 osób (Zesłańcy i potomkowie).

Głos zabrali: Poseł na Sejm RP Andrzej Zapałowski, Wicewojewoda Podkarpacki Tomasz Lorenc, Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego Piotr Pilch, Starosta Przemyski Bożena Ryczan i z-ca Prezydenta Miasta Przemyśla Bogusław Świeży.

Na zakończenie uroczystości został odczytany przez Pana Marcina Orłosia Apel Pamięci Sybiraków oraz Apel Poległych i oddana salwa honorowa. Delegacje złożyły przed pomnikiem kwiaty i znicze.

Z pełną relacją z uroczystości można zapoznać się na naszej stronie internetowej: www.sybiracy-przemysl.pl

Tekst: Stanisława Żak,

Uroczysta Msza św. w kościele o.o. Karmelitów Bosych

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Osoby zasłużone dla Związku Sybiraków

Uczniowie Szkoły Podstawowej Nr 15 im. A. Mickiewicza w Przemyślu

Zdjęcia: Katarzyna Boczar, Łukasz Sztolf

Światowy Dzień Sybiraka w Zielonej Górze

Zielonogórski Oddział Związku Sybiraków – pamięć o Zesłańcach Sybiru gościł w Muzeum Ziemi Lubuskiej. Z kół terenowych przybyły delegacje do Sali Witrażowej Muzeum. Dzień Sybiraka obchodzony jest 1 września, a w bieżącym roku mija 85 lat, gdy ZSRR wspólnie z hitlerowskimi Niemcami – na mocy tajnego Paktu Ribbentrop – Mołotow dokonali czwartego rozbioru Polski. Uroczystość połączona była z otwarciem wystawy malarskiej Pana Zbigniewa Więckowskiego, potomka Zesłańców Sybiru, byłego lubuszanina – aktualnie zamieszkałego w Paryżu. Obchody rozpoczęto hymnem państwowym i marszem Sybiraków przy wspaniałym wykonaniu chóru uczniów z Zespołu Szkół i Placówek Kształcenia Zawodowego w Zielonej Górze. Następnie Pan Leszek Kania Dyrektor Muzeum powitał wszystkich

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

uczestników obecnych na uroczystości: Zesłańców Sybiru, Katarzynę Osos posłankę na Sejm RP, Małgorzatę Ostrowską przybyłą w imieniu Prezydenta Zielonej Góry Marcina Pabierowskiego, Tomasz Szudę Komendanta Policji Miejskiej w Zielonej Górze, ks. Prałata Janowicza obecnego w imieniu JE Ks. bp. Tadeusza Lityńskiego, ks. Zbigniewa Dymitruka – kapelana Sybiraków, dr Bożenę Bogucką dyrektorkę Zespołu Szkół i Placówek Kształcenia Zawodowego imieniem Zesłańców Sybiru, Romana Łuczkiwicza Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 2, przedstawiciele organizacji kombatanckich, młodzież szkolną.

Po powitaniu – wystąpienie okolicznościowe wygłosił Wacław Mandryk – prezes zielonogórskiego Oddziału Związku Sybiraków, który w wypowiedzi nawiązał do losów Polaków na zesłaniu i utrwalaniu pamięci o Ofiarach i doznanych cierpieniach, zwracając uwagę, że te były wydarzenia winny być przestrogą dla wszystkich żyjących. Przypomniwał też o dużym udziale Zesłańców w tworzeniu Wojska Polskiego w czasie drugiej wojny światowej, czego dowodem jest: Korpus Generała Władysława Andersa walczący pod Monte Cassino, Dywizja im. Tadeusza Kościuszki, Pierwsza Armia Wojska Polskiego. Fakty te

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

są często pomijane w publikacjach instytucji i osób reprezentujących państwo polskie.

Po wystąpieniu Wacława Mandryka wręczono wyróżnienia dla zasłużonych osób na rzecz Związku Sybiraków. Złote Odznaki Honorowe za Zasługi dla Związku Sybiraków otrzymały: Anastazja Zielińska i Danuta Wołoszyn, dwanaście osób otrzymało Medale Pamiątkowe Związku Sybiraków.

W dalszej części spośród zaproszonych gości wystąpienia mieli: Katarzyna Osos Posłanka na Sejm RP, podkreślając zasługi Zesłańców Sybiru w odzyskaniu państwowości dziękowała za utrwalanie pamięci o losach Polaków z czasów drugiej wojny światowej. Uczestnicy uroczystości z dużym zainteresowaniem wysłuchali wystąpienia dr Bożeny Boguckiej Dyrektorki Zespołu Szkół i Placówek Kształcenia Zawodowego w Zielonej Górze im. Zesłańców Sybiru, która przybyła na uroczystość z dużą grupą młodzieży szkolnej. Złożyła podziękowanie dla Sybiraków za przekazanie uczniom szkoły wiedzy o historycznych już losach Polaków, będących Zesłańcami Sybiru. Także bieżące kontakty

Związku Sybiraków odbierane są przez młodzież z zainteresowaniem, szczególnie w zakresie powstających trwałych znaków pamięci. Jeden z nich jako obelisk znajduje się na terenie szkoły. Budujące słowa przekazała Pani Dyrektor dla Sybiraków na zakończenie swojego wystąpienia cyt. „Szkoła jest dumna, że ma imię Zesłańców Sybiru”. Słowa podziękowania za dotychczasową działalność wypowiedział Józef Misiewicz – Sybirak, przedstawiciel Rady Kombatantów – wręczył list gratulacyjny dla Wacława Mandryka i życzył dalszej owocnej pracy dla Związku Sybiraków. Ważne słowa w imieniu JE Ks. bp. Tadeusza Lityńskiego przekazał ks. Prałat Janowicz – wskazując doniosłą rolę na zesłaniu jaką miała wiara w Boga, pozwalająca przetrwać nieludzkie warunki, które św. Jan Paweł II – nazwał Golgotą Wschodu.

Po wystąpieniach uczniowie Zespołu Szkół i Kształcenia zawodowego wykonali program artystyczny. Jego treść nawiązywała do warunków życia na zesłaniu i trwania w wartościach patriotycznych. Gromkimi brawami Sybiracy i przybyli goście podziękowali młodzieży szkolnej za umilenie uroczystości.

Następnie Pan Leszek Kania przedstawił sylwetkę Zbigniewa Więckowskiego polskiego malarza – potomka zesłańców, osiadłego po wojnie na Ziemi Lubuskiej (Torzym i Świebodzin), absolwenta Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, a od 193 roku mieszkający i tworzący swoje dzieła malarskie oraz scenograficzne w Paryżu. Pan Zbigniew Więckowski uczestniczył w wielu wystawach zbiorowych oraz indywidualnych we Francji i poza jej granicami. Przez kilka lat pracował i tworzył w Brazylii, co miało wpływ na jego dzieła malarskie i scenograficzne. Muzeum Ziemi Lubuskiej z okazji wystawy Zbigniewa Więckowskiego wydało pięknie opracowany folder zawierający bogaty jego dorobek artystyczny. Pan Leszek Kania zwrócił się do wszystkich żeby po oglądnięciu wystawy udali się do Sali przyległej na skromny poczęstunek sfinansowany przez Urząd Marszałkowski, przygotowany przez uczniów klas gastronomicznych z Zespołu Szkół i Placówek Kształcenia Zawodowego im. Zesłańców Sybiru. Przy spożywaniu przekąsek, owoców, ciast, kawy, herbaty, długo dyskutowano

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

w zadumie o czasach zesłania, okresie powrotu z zesłania, wrażeniach z uroczystości i wystawy malarskiej. Przy tym wszystkie osoby dorosłe, a przede wszystkim Sybiracy byli pod dużym wrażeniem młodzieży szkolnej zaangażowanej w utrwalanie pamięci o losach Polaków na zesłaniu. My sybiracy możemy być pewni, że nasz przekaz o ofiarach i cierpieniach za odzyskaną państwowość i niepodległość nie zostanie zapomniany w przyszłości.

Opracował: **Wacław Mandryk**

Uroczystość 85. rocznicy agresji sowieckiej na Polskę w Warszawie

1 września 2024 r. w 85. rocznicę napaści Rosji sowieckiej na Polskę i Międzynarodowym Dniu Sybiraka warszawscy Sybiracy oddali hołd ofiarom sowieckiej agresji biorąc udział w uroczystości przed Pomnikiem Poległym i Pomordowanym na Wschodzie na skwerze Matki Sybiraczki w Warszawie.. Uroczystość organizowana jest od wielu lat przez Urząd m. st. Warszawy.

Uroczystość tradycyjnie rozpoczęła się odegraniem hymnu narodowego i wykonaniem przez sygnalistę warszawskiej straży miejskiej Hejnałem Warszawy. Jako pierwsza głos zabrała wiceprezydent Warszawy Pani Renata Kaznowska a po niej Szef UdKiOR Lech Parell, przedstawiciel Rodzin Policyjnych i prezes fundacji gen. Komornicki.

„85 lat dzieli nas już od 1 września 1939 roku, dnia agresji Związku Sowieckiego na Polskę. Jak co roku wracamy do tego wydarzenia we wspomnieniach i przypominamy bohaterstwo naszych żołnierzy, obrońców Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej. Gdy oddajemy hołd bohaterom i ofiarom tamtych czasów, z niepokojem patrzymy na nowe imperialne ambicje Rosji, prawnej i historycznej sukcesorki sowieckiego związku. Niech Pamięć o 1 września 1939 r. będzie dla nas

inspiracją do działania na rzecz lepszej przyszłości” podkreślił Szef UdSKiOR.

„Chylimy czoła przed obrońcami Kresów Wschodnich RP. Wspominamy poległych i zamordowanych uczestników walk o wolność naszej Ojczyzny. Polskich żołnierzy i funkcjonariuszy Policji pochowanych w mogiłach w Katyniu, Miednoje, Charkowie i Bykowni. Wspominamy więźniów łagrów i cywilne ofiary sowieckiej agresji. Tych wszystkich których Sowietci w kolejnych wywózkach wysyłali na Syberię i do Kazachstanu do katorżniczej pracy całymi rodzinami. Na zatrącenie. Wspominamy ponad 100 tysięcy polskich obywateli przedwojennej RP, których wcielono do Armii Czerwonej przeznaczając na mięso armatnie. Była to – w świetle konwencji międzynarodowych – kolejna zbrodnia wojenna realizowana w zgodzie z pozorem typowo sowieckim rozumieniem praworządności. Nadawano im przymusowo sowieckie obywatelstwo i już jako swoich obywateli wcielano do armii” przypomniał Szef UdSKiOR.

W uroczystości na przy Pomniku Polegli i Pomordowani na Wschodzie udział wzięli przedstawiciele władz państwowych i samorządowych, Sybiracy, przedstawiciele fundacji Kresy Syberii, kombataneci oraz mieszkańcy Warszawy.

Podczas uroczystości oficer Dowództwa Garnizonu Warszawa odczytał Apel Pamięci po, którym oddano salwę honorową. Odmówiono także modlitwę wielowyznaniową za duszę wszystkich tych, którzy zginęli wskutek sowieckich represji.

Obchody zakończyły się tradycyjnie złożeniem wieńców pod pomnikiem znajdującym się na skwerze Matki Sybiraczki oraz wykonaniem przez Reprezentacyjną Orkiestrę Wojska Polskiego Marszu Sybiraków.

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Poczet Sztandarowy Liceum z Komornicy

Dzień Sybiraka i jubileusz 35-lecia Koła Rogoźno-Wągrowiec

We wtorek 1 września 2024 roku jubileusz 35-lecia obchodził Związek Sybiraków Koło Rogoźno-Wągrowiec. W tak wyjątkowym i uroczystym dniu spotkali się Sybiracy, ich rodziny oraz sympatycy i przyjaciele Koła. Wspólnie świętowaliśmy nie tylko jubileusz ale i Dzień Sybiraka, który wypada także w rocznicę trudnych i bolesnych dziejów naszego kraju. Obchody jubileuszowe rozpoczęła Msza święta w intencji Sybiraków i ofiar napaści ZSRR, którą odprawił kapelan Koła ks. Adam Czechorowski. Następnie wszyscy przybyli goście oraz licznie zebrani uczniowie szkół z Rogoźna i Wągrowca oddali hołd przed symbolicznym pomnikiem ofiar Sybiru i Katynia. Uroczystość poprowadziła Natalia Pietrowiak, która z Kołem związana jest od kilku lat.

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Po odegraniu hymnu państwowego i hymnu Sybiraków głos zabrał prezes Koła Związku Sybiraków Włodzimierz Sadłowski. Podziękował zebrany za obecność i wsparcie oraz wspomniał o dramatycznych losach Sybiraków sprzed ponad 80 laty. Ta część uroczystości zakończyła się złożeniem kwiatów i zniczy pod krzyżem rogozińskiego pomnika.

Dalsza część świętowania jubileuszu odbyła się w sali Ośrodka Sportu i Rekreacji, a rozpoczęła się występem artystycznym uczniów Szkoły Podstawowej nr 2 im. Olimpijczyków Polskich w Rogoźnie. Melodie piosenek wzruszyły zebranych, a tym samym były wyrazem hołdu dla wszystkich tych, którzy dbają o historię naszego Koła oraz kultywują historię sybirackich losów. W kolejnej części uroczystości została przedstawiona historia i działalność Koła Rogoźno-Wągrowiec. Paweł Wojciechowski, który zaangażowany jest w działalność naszej Sybirackiej Rodziny przypomniał, kto zainicjował powstanie Koła oraz przypomniał, czym przez 35 lat zajmowali się jego członkowie. Następnie prezes Koła Włodzimierz Sadłowski podkreślił w swoim okolicznościowym wystąpieniu, że głównym zadaniem związku jest ocalenie historii Zesłańców od zapomnienia i przekazanie jej kolejnym pokoleniom ku przestrodze. Podkreślił jak związek pomaga i doradza Sybirakom i ich rodzinom. Minutą ciszy wspólnie uczciliśmy pamięć niedawno zmarłego wieloletniego prezesa Zygmunta Strenczaka oraz zmarłych członków Koła Rogoźno-Wągrowiec.

Z okazji obchodzonego jubileuszu na ręce prezesa gratulacje, życzenia i pamiątkowe listy złożyli: Burmistrz Rogoźna Łukasz Zaranek wraz z Przewodniczącym Rady Miejskiej w Rogoźnie Jarosławem Łatką, w imieniu Starosty Wągrowieckiego życzenia przekazał Wicestarosta Wągrowiecki Jerzy Springer. Gratulacje przekazała także Pani Wójt Wągrowca Małgorzata Chmielarz, a w imieniu Burmistrz Wągrowca Pani Alicji Trytt pamiątkowy list przekazał pracownik Urzędu Miejskiego w Wągrowcu. Życzenia przekazali także dyrektorzy szkół: Jarosław Łatka (ZS Rogoźno), Renata Bolczyk (SP2 Rogoźno), Iwona Gruszka SP Prusce, Paweł Bździak (SP 3 Rogoźno), Danuta Talar-Soloch (SP Parkowo) oraz Maria Sierzchuła (SP Budziszewko) i Katarzyna Gniadek (SP Gościejewo). Pamiątkowy dyplom przekazała także

Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2 w Wągrowcu Pani Kinga Babicz, która reprezentowała również Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Pałuckiej. Gratulacje złożyli harcerze i Zuchy z Rogoźna pod okiem Katarzyny Kiełpińskiej.

Obchody jubileuszu są także czasem refleksji, podziękowań i okazją by wyróżnić osoby, które w szczególny sposób zasłużyły się na rzecz Koła Rogoźno-Wągrowiec.

Odnakę Honorową Sybiraka przyznano: Wincentemu Buczkowi, Janinie Świstak, Józefie Wrzesińskiej, Helenie Szatkowskiej, Bolesławowi Pisarkowi, Henrykowi Starczakowi, Adeli Bąk oraz Renacie Tomaszewskiej za szczególne zasługi dla Związku Sybiraków.

Srebrna Odznaka Sybiraka została nadana panu Przemysławowi Zielińskiemu za szczególne zasługi dla Związku Sybiraków.

Za wieloletnią pracę na rzecz Koła i szczególne pielęgnowanie pamięci o wywóźce na Syberię i ofiarach Golgoty Wschodu specjalne podziękowania otrzymał Pan Wincenty Buczek.

Podziękowania za kultywowanie pamięci i upowszechnianie historii Koła i losów jego członków otrzymali: Danuta Karolak, Katarzyna Kiełpińska, Renata Bolczyk, Renata Tomaszewska, Małgorzata Skwisz, Angelika Pilarska, Natalia Pietrowiak oraz Paweł Wojciechowski, Radosław Szelański i Łukasz Zaranek.

Pamiątkowe dyplomy otrzymali także członkowie obecnego Zarządu Koła: Barbara Cegielska, Grażyna Bąk, Danuta Dworzańska, Elżbieta Król, Mieczysław Zienkiewicz.

Prezesa Zarządu Koła Włodzimierz Sadłowski otrzymał specjalne podziękowanie od członków i sympatyków oraz pamiątkowy upominek.

Jubileuszową galę 35-lecia zakończono pysznym poczęstunkiem i zaproszeniem do współtworzenia Koła, by uchronić od zapomnienia pamięć o tych trudnych losach.

W imieniu zarządu Koła Związku Sybiraków Rogoźno-Wągrowiec gorąco dziękujemy za wszystkie gratulacje, życzenia i słowa wsparcia.

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

85. rocznica napaści Związku Radzieckiego na Polskę – Dzień Sybiraka we Wrocławiu

We wtorek, 1 września 2024 roku we Wrocławiu odbyły się uroczyste obchody upamiętniające 85. rocznicę napaści Związku Radzieckiego na Polskę oraz Światowego Dnia Sybiraka. Uroczystość o charakterze patriotyczno-religijnym rozpoczęła się w rzymskokatolickim kościele parafialnym pod wezwaniem św. Bonifacego i zakończyła przed pomnikiem Zesłańcom Sybir.

Tradycyjnie, od ponad 20 lat lokalne spotkania we wrześniu organizuje wrocławskie środowisko sybirackie, aby oddać hołd Polakom na Wschodzie, Zesłańcom Sybiru we Wrocławiu. W związku z sytuacją powodziową na Dolnym Śląsku i we Wrocławiu tegoroczna uroczystość była dużo skromniejsza, ograniczyła się do kilku oficjalnych przemówień oraz wręczenia odznaczeń państwowych i związkowych oraz złożenia kwiatów przed pomnikiem Zesłańcom Sybiru.

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Na uroczystość przybyło nie tylko pokolenie określane dziś mianem Zesłańców Sybiru, ale także przedstawiciele władz państwowych, samorządowych zarówno województwa dolnośląskiego, jak i miasta Wrocławia, duchowieństwa, służb mundurowych, organizacji kombatanckich, stowarzyszeń i związków oraz harcerzy i uczniów szkół.

Jako pierwszy głos zabrał organizator uroczystości Ryszard Janosz, prezes Zarządu Oddziału Wrocław Związku Sybiraków, który serdecznie powitał zgromadzonych na uroczystości. W swoim wystąpieniu przybliżył wydarzenia związane z napaścią bolszewicką na Polskę 1 września 1939 roku. Przedstawił historię powstania i działalność Związku Sybiraków w Polsce od chwili jego powstania w czerwcu 1928 roku. Podkreślił, że większość Sybiraków wyszła z terenów Związku Radzieckiego z armią dowodzoną przez gen. Władysława Andersa i wskazał, że bardzo ważne dla ciągłości przekazu historii zesłań na Sybir jest nadawanie imienia Zesłańców Sybiru szkołom i instytucjom kulturalnym. Mówił o bardzo dobrze układającej się współpracy wrocławskiego Związku z wrocławskimi szkołami wszystkich szczebli, a w szczególności ze Szkołą Podstawową Nr 3 im. gen Władysława Andersa we Wrocławiu.

Po przemówieniu wprowadzony została poczet chorągwi 10. Wrocławskiej Brygady Łączności im. płk. dypl. Kazimierza Pluty-Czachowskiego, który przed ołtarzem oddał honory i zajął wyznaczone miejsce.

Głos zabrali: minister Michał Syska, zastępca szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Wiceprezydent Wrocławia Michał Młyniczak, który odczytał list od Jacka Sutryka, prezydenta Wrocławia.

Uroczystość była również okazją do wręczenia odznaczeń tym przedstawicielom obecnego pokolenia, którzy upowszechniają kulturowanie pamięci o walce o niepodległość Ojczyzny oraz szczególnie zasłużyli się w działaniach na rzecz Związku Sybiraków.

Medalem „Pro Patria”, minister Lech Parell, szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych uhonorował: Jadwigę

Braniewską, Marka Kosendiaka i Jolantę Śliwińską. Aktu dekoracji w imieniu szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych dokonał minister Michał Syska, jego zastępca.

Honorową Odznaką Sybiraka, wyróżnieni zostali: Zarząd Główny Stowarzyszenia „Odra – Niemen” oraz gen. Marek Brzezicha, dowódca Garnizonu Wrocław. Ponadto, minister Michał Syska otrzymał medal pamiątkowy „95. Rocznica Powstania Związku Sybiraków”.

Złotą Odznaką Zasłużony dla Związku Sybiraków, wyróżnieni zostali: Janina Jakubowska, Wanda Goc i Jadwiga Zakrzewska. Prezes Ryszard Janosz dokonał aktu dekoracji przyznanymi odznaczeniami związkowymi i wręczył medal pamiątkowy.

Następnie Mszę świętą w intencji „Zesłańcom Sybiru” oraz podzian z całego Dolnego Śląska poprowadził i homilię wygłosił ks. dr Adam Łuźniak, wikariusz generalny i kanonik gremialny Kapituły Katedralnej we Wrocławiu. Koncelebransami byli: ks. dr Jerzy Żytowiecki, proboszcz parafii pw. św. Bonifacego; ks. dr Wojciech Tokarz, będący opiekunem duchowym wrocławskich Sybiraków; ojciec Witold Baran, kustosz Sanktuarium Golgota Wschodu we Wrocławiu.

Po eucharystii poczet chorągwiany i poczty sztandarowe oraz zgromadzeni na uroczystości przeszli na plac Strzelecki, gdzie przy pomniku Zesłańcom Sybiru, symbolicznym miejscu czci oddawanej przez społeczeństwo Wrocławia Sybirakom, delegacje uczestników uroczystości wyrazili hołd poprzez tradycyjne złożenie kwiatów i zapalenie zniczy pamięci. Hołd złożyło około 26. delegacji i osób prywatnych. Uroczystość przed pomnikiem zakończył, zagrany przez trębacza sygnał „Cisza”.

1 września stał się symbolem krzywd doznanych z rąk wschodniego sąsiada, w tym cierpień Zesłańców i ogromnych zniszczeń materialnych i w dziedzinie dóbr kultury. Dzisiaj z najwyższą czcią przypominamy tych wszystkich, którzy w tamtych dniach pozostali wierni Polsce i miejmy nadzieję, że historia ich męczeństwa nigdy w przyszłości nie będzie fałszowana i traktowana instrumentalnie.

Tekst i zdjęcia: Andrzej Powidzki

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Światowy Dzień Sybiraka w Białymstoku

Oficjalne uroczystości rocznicowe rozpoczęły się w Białymstoku dnia 15 września 2024 roku zwiedzaniem wystawy stałej wzbogaconej o spotkanie z Sybirakami w Muzeum Pamięci Sybiru. Była to specjalna ścieżka zwiedzania z przewodnikiem pt.: „Opowiem Ci moją historię”.

Wieczorem, tego samego dnia, odbył się spektakl teatralny „Sztambuch syberyjski-exodus” w wykonaniu studentów Akademii Teatralnej w Białymstoku.

W śpiewie, tańcu i recytacji pokazano męczeńską drogę zesłańców na Syberię i do Kazachstanu poprzez aresztowanie, trudną podróż w bydłych wagonach, do armii Gen. Andersa i jej szlak bojowy na zachód Europy. Największe wrażenie zrobił widok obszarpanych, wynędzniałych zesłańców wędrujących do armii Andersa i ich niewypowiedzianą radość na widok polskich mundurów. Zakończenie widowiska z pieśnią wojskową „Czerwone maki” autorstwa Feliksa

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Konarskiego i muzyką Alfreda Schutza wysłuchaną na stojąco i w tle wystrzałów (z magnetofonu) aranżowanej akcji bojowej, artyści dostali brawa na stojąco. Pieśń nawiązuje do kwiatów, które w czasie bitwy rozkwitły na zrytych pociskami wzgórzach.

W dniu 16 września nastąpiła uroczystość odsłonięcia pomnika Seweryna Nowakowskiego, przedwojennego prezydenta Białegostoku, Sybiraka.

Był białostoczaninem z wyboru, został komisarzem rządowym w latach 1934–1939, położył duże zasługi w rozbudowie i rozwoju kultury miasta. Obecny teatr im. Aleksandra Węgierki powstał jako Dom Ludowy. W październiku 1939 został aresztowany przez NKWD i ślad po nim zaginął. Pomnik usytuowany jest w parku przy bulwarach Kościółkowskiego. W uroczystości odsłonięcia pomnika wzięła udział rodzina i prezydent miasta Tadeusz Truskolaski. Czytany list pani Krysztyny, synowej Prezydenta S. Nowakowskiego, obfitował w rodzinne szczegóły i superlatywy odnośnie Jego osoby.

Dzień 1 września 2024 roku rozpoczął się uroczystą Mszą św. w kościele pw. Ducha św. wzbogaconej „sybiracką modlitwą wiernych”, homilią nawiązującą do zesłańczych losów Sybiraków oraz obecnością sztandaru wojskowego i ponad czterdziestoma sztandarami, głównie szkolnymi.

Po zakończonej eucharystii udaliśmy się do pomnika Grobu Nieznanego Sybiraka, odświętnie udekorowanym narodowymi flagami. Obecność honorowego posterunku żołnierzy z 18. Pułku Rozpoznawczego dodała rangi i splendoru uroczystości.

Po złożeniu kwiatów i zniczy przy pomniku, udaliśmy się na ul. Traugutta, gdzie znajduje się obelisk, upamiętniający miejsce transportu obywateli polskich na Wschód. Po złożeniu hołdu Ofiarom sowieckich represji, przejechaliśmy na główne miejsce uroczystości, tj. miejsce, gdzie znajduje się pomnik Bohaterskiej Matki Sybiraczki przy Muzeum Pamięci Sybiru.

Uroczystość rozpoczęła się sygnałem alarmu o godzinie 12.00 i odśpiewaniem hymnu państwowego, następnie zabrał głos prezydent miasta Tadeusz Truskolaski, organizator uroczystości, witając wszystkich

obecnych i omawiając napad Związku Sowieckiego na Polskę, następnie odczytano list okolicznościowy od marszałka Sejmu RP Szymona Hołowni. Wystąpienie wojewody podlaskiego, Jacka Brzozowskiego, dotyczyło również czwartego rozbioru Polski.

Zabierająca głos prezes Oddziału Związku Sybiraków, Jolanta Hryniewicka, przybliżyła okoliczności napadu Sowieców na Polskę 1 września i przytoczyła słowa, że Rosjanie idą z pomocą swoim braciom Białorusinom i Ukraińcom zamieszkałym w Polsce. Autor „Archipelagu Gułag” pisał: Syberia – kto tam nie był – nie uwierzy, Kto tam był – nigdy nie zapomni i jednocześnie przekazuje nam przesłanie i ostrzeżenie: Ten, kto zapomina o okropności swego narodu, jest skazany na ich powtórzenie.

Po przemówieniach nastąpiła dekoracja OHS zasłużonych działaczy Straży Miejskiej w Białymstoku.

Apel Pamięci przywołał miejsca kaźni polskich zesłańców i trauma Sybiru znów powróciła – można wybaczyć, lecz wspomnienia i trauma zawsze zostają.

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Salwa honorowa oddała cześć i szacunek wszystkim niewinnie skazanym, zesłanym, pozostałym na ziemi cierpień, tylko dlatego, że byli Polakami kochającymi swoją Ojczyznę.

Ceremoniał składania kwiatów i wieńców, zapalenie zniczy, zakończył tę podniosłą uroczystość, jednocześnie składając hołd Bohaterskiej Matce Sybiraczce, u której stóp złożyliśmy kwiaty.

Wieczorem, 1 września, spotkaliśmy się na obejrzenie widowiska Mapping „1.09 Pamiętamy” umieszczonym na ścianie budynku Muzeum Pamięci Sybiru. Kolejne obrazy przybliżyły wydarzenia napaści Związku Sowieckiego na Polskę.

Po zakończonej uroczystości spotkaliśmy się w celu podyskutowania o wydarzeniach swoich wywózek i odczuciami z tym związanymi. Spożyty posiłek nadał spotkaniu rodzinną relację.

Opracowała: **Jolanta Hryniewicka**

Spotkanie w III LO w Białymstoku

Dopełnieniem uroczystości 1 września 2024 roku było zaproszenie przez uczniów z III Liceum Ogólnokształcącego im. Kamila Krzysztofa Baczyńskiego na spotkanie z Sybirakami: Teresą Borowską – wiceprezes, Janiną Rutkowską – założycielką Wspólnoty Wnuków Sybiraków, Barbarą Sokólską – skarbnik i prezesem Oddziału Związku Sybiraków Jolantą Hryniewicką.

Obecna przy spotkaniu dyr. Anna Kietlińska przedstawiła nas kolejno i nawiązała do dnia 1 września 1939 roku, wstępnie omawiając szczegóły napadu ZSRR na Polskę. Zabierając głos J. Hryniewicka uzupełniła powody ataku Sowieców podając, że Rosjanie twierdzili, że idą na pomoc swoim braciom Białorusinom i Ukraińcom zamieszkałym w Polsce.

W dalszej części wypowiedzi omówiła szczegółowo powstanie przedwojennego Związku Sybiraków, noszącego pierwotnie nazwę Zrzeszenie Sybiraków utworzonego przez żołnierzy V Dywizji Syberyjskiej w Katowicach, a na I Zjeździe w Warszawie 4.0.1928 r. powstała nazwa Związek Sybiraków. Członkiem Honorowym był marszałek Józef Piłsudski jak również Wacław Sieroszewski pisarz. Podając nazwiska poszczególnych prezesów przedwojennego Zarządu, omówiła reaktywowanie Związku w 1988 roku, założycieli, prezesów i zakończyła na statucie i odznace.

Następnie obejrzelśmy film nagrany z obecną Barbarą Sokólską, która jako czteromiesięczne niemowlę wraz z rodziną została zesłana na Syberię w kwietniu 1940 r. Pamiętała, że jako mała dziewczynka chodziła po prośbie i mówiąc po rosyjsku wierszyk prosiła o coś do jedzenia. Wierszyk doskonale pamięta do dziś. Opowiadała też, że wiele pamiętek przywiezionych z zesłania przekazała do Muzeum Pamięci Sybiru. Szczególnie mówiła o kożuszk, w który była owinięta jako niemowlę.

Zabierająca głos Janina Rutkowska – była wywieziona w 1948 roku z Litwy do Kazachstanu, już po zakończonej wojnie w Europie. Po przyjeździe na miejsce zsyłki, poszła od razu do pracy (ośmioletnia dziewczynka), bo tylko osoby pracujące dostawały przydział chleba. Wspomina z goryczą ciężką pracę przy sianokosach, pracę w polu przy pielenu bawełny, ukończenie szkoły rosyjskiej i trudności przy adaptacji w szkole średniej już w kraju. Jako nauczycielka przy pisaniu życiorysu, spotkała się z sugestią, żeby wykreślić fakt deportacji do Związku Sowieckiego, bo to może przekreślić jej pracę jako nauczycielki.

Wróciła do Polski 31.12.1955 roku, po śmierci Stalina, w 1953 roku.

Teresa Borowska – urodziła się na zesłaniu, dwa miesiące po przybyciu na miejsce osiedlenia w sierpniu 1941 roku w Ałtajskim Kraju. Wspomnień jako takich nie ma, bo w domu, nie mówiło się o takich przeżyciach. dopiero jak matka była ciężko chora, już w Polsce, to wtedy opowiedziała tragedię zesłania. Rodzina wróciła do Polski wcześniej już w 1945 r. bo brat był w wojsku polskim gen. Berlinga i wtedy powrót na specjalną wizę, wcześniejszy, był możliwy.

Uczniowie w skupieniu i ciszy słuchali naszych wspomnień. Miejmy nadzieję, że przynajmniej część naszych relacji pozostanie w ich pamięci.

Opracowała: **Jolanta Hryniewicka**

Dzień Sybiraka i 85. rocznica sowieckiej agresji na Polskę w Toruniu

Światowy Dzień Sybiraka połączony z 85. rocznicą napaści sowieckiej na Polskę, w tym roku w Toruniu, obchodziliśmy 20 września. W pierwszej połowie dnia, uczniowie ze szkół im. Zesłańców Sybiru z klas mundurowych wzięli udział w biegu Zesłańców. Następnie została odprawiona Msza święta w kościele Chrystusa Króla, po której

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

zebrani przeszli do VI LO im. Zesłańców Sybiru przed pomnik upamiętniający tą tragedię.

Po uroczystym przywitaniu i odśpiewaniu hymnu państwowego zostały wręczone odznaczenia przyznane przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na wniosek Zarządu Głównego Związku Sybiraków. Za istotny wkład w upowszechnianiu wiedzy o historii walk niepodległościowych i krzewienie postaw patriotycznych w polskim społeczeństwie medalem „Pro Bono Poloniae” uhonorował Marszałka województwa kujawsko-pomorskiego Pana Piotra Całbeckiego. Za szczególne zasługi w kultywowaniu pamięci o walce o niepodległość Ojczyzny uhonorował medalem „Pro Patria” Pana płk dr inż. Rafała Drączkowskiego, Pana Tomasza Kunerta i Panią Ludmiłę Osnicką.

Srebrną odznaką za zasługi dla Związku Sybiraków odznaczona została Pani Helena Skoczeń. Wręczono również OHS i wyróżniono uczniów szkoły, którzy pomagają Sybirakom przy uroczystościach i noszą sztandar Związku Sybiraków.

Po odczytaniu Apelu Pamięci i odśpiewaniu hymnu Sybiraków goście udali się na skromny poczęstunek.

Opracowała: Teresa Dalasińska

35 lat Oddziału Związku Sybiraków w Gorzowie Wielkopolskim

W 2024 roku przypada 35. rocznica powstania Oddziału Związku Sybiraków w Gorzowie Wielkopolskim. W ramach obchodów jubileuszu odbyło się wiele wartościowych przedsięwzięć.

6 czerwca 2024 r. w Auli II Liceum Ogólnokształcącego w Gorzowie Wielkopolskim odbyła się konferencja „*Sybiracy – historia i ludzie. 35 lat Oddziału Związku Sybiraków w Gorzowie Wielkopolskim*”.

W tym uroczystym dniu spotkali się Sybiracy, ich rodziny, sympatycy i przyjaciele oraz dyrektorzy szkół, nauczyciele i uczniowie. Świętowanie jubileuszu rozpoczęło się odśpiewaniem Hymnu Sybiraków. Następnie głos zabrała prezes Oddziału Związku Sybiraków Ewa Rawa. Przybliżyła zebranych historię i działalność Oddziału. Przypomniała o tym, kto zainicjował powstanie Oddziału, przedstawiła sylwetki pierwszych i obecnych prezesów Oddziału i Kół, Kapelanów oraz najważniejsze działania Związku w ostatnich 35 latach. Podkreśliła, że głównym zadaniem związku jest ocalenie historii zesłanych na „nie-ludzką ziemię” od zapomnienia i przekazanie jej kolejnym pokoleniom. Podziękowała zebranych za obecność i wsparcie. Wystąpienie prezes uzupełniła swoimi wspomnieniami Honorowa Prezes Jadwiga Ostrowska. Historię zesłań na Sybir, warunki życia zesłańców, sylwetki polskich zesłańców, ze szczególnym zwróceniem uwagi na represje obywateli Rzeczypospolitej po 1 września 1939 r. omówił Jerzy Dutkiewicz, doradca ds. historii i wiedzy o społeczeństwie w szkołach ponadpodstawowych, Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Gorzowie Wielkopolskim. W czasie rozmowy z uczniami Radosławem Piłatem i Ewą Figurą podzielili się swoimi przeżyciami z zesłania Sybiracy: Jadwiga Ostrowska, Maria Dratwińska i Wiesław Szlachciuk. Wyjątkowe i wzruszające były słowa, które padły z ust Jadwigi Ostrowskiej, które można potraktować jako swoisty testament pozostawiony młodemu pokoleniu: „Bądźcie naszymi ambasadorami, kochajcie Ojczyznę, bądźcie niezłomnymi patriotami. Zwracajcie uwagę na to, co łączy ludzi i unikajcie nienawiści, nawet wobec wrogów.”

W podziękowaniu za zaangażowanie w działalność Związku Sybiraków osoby wspierające wyróżnione zostały okolicznościowymi Medalami. Za pracę na rzecz Oddziału specjalne podziękowania otrzymali prezesi Kół terenowych. Z okazji obchodzonego jubileuszu na ręce prezes Oddziału złożono gratulacje, życzenia i liczne pamiątkowe listy.

Uroczystość uświetniona została występem wokalistów i szkolnego chóru Activ, kierowanego przez Iwonę Bańdziak, a nad całością konferencji czuwał Jerzy Bańdziak, nauczyciel historii. Jubileuszową

gałę 35-lecia zakończono zaproszeniem do obejrzenia okolicznościowej wystawy pokonkursowej pt. „Znaki pamięci o Sybirakach w województwie lubuskim”, zorganizowanej w Auli II Liceum Ogólnokształcącego w Gorzowie Wielkopolskim.

1 września 2024 r. przy Pomniku Ofiar Stalinizmu na Cmentarzu Komunalnym w Gorzowie Wielkopolskim odbyły się główne uroczystości – Wojewódzkie Obchody Światowego Dnia Sybiraka, organizowane przez Związek Sybiraków w Gorzowie Wielkopolskim wspólnie z Wojewodą Lubuskim. Msza Święta w intencji Sybiraków odprawiona została w kościele p.w. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Gorzowie Wielkopolskim.

21 września 2024 r. w ramach jubileuszowych obchodów odbyła się Pielgrzymka lubuskich Sybiraków do Rokitna. Sybiracy z Oddziału w Gorzowie Wielkopolskim i w Zielonej Górze wraz ze swoimi rodzinami udali się do Sanktuarium Matki Bożej Cierpliwie Słuchającej w Rokitnie, by podziękować za opiekę i prosić o dalsze łaski. Pielgrzymi uczestniczyli we wspólnej modlitwie różańcowej oraz w eucharystii odprawionej przez JE Bpa Adriana Puta, w asyście ks. Henryka Jacuńskiego i ks. Zbigniewa Dymitruka – kapelanów Sybiraków. Ważnym momentem pielgrzymki była modlitwa, rozważanie, wspomnienia oraz odśpiewanie Hymnu Sybiraków w Kaplicy Sybiraków. Po czym Sybiracy złożyli wiązanki kwiatów przed Kaplicą. Wspólny obiad oraz zwiedzanie Sanktuarium zakończyły uroczystości.

Obchody jubileuszu to również spotkania z uczniami lubuskich szkół. W ramach obchodów odbyły się spotkania z uczniami Gorzowa Wielkopolskiego i okolic. W zorganizowanych w szkołach spotkaniach wzięli udział uczniowie: Centrum Edukacji Zawodowej i Biznesu, Zespołu Szkół Odzieżowych, Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 16, III Liceum Ogólnokształcącego, II Liceum Ogólnokształcącego w Gorzowie Wielkopolskim oraz Szkoły Podstawowej nr 1 i Szkoły Podstawowej nr 2 w Drezdenku, Szkoły Podstawowej w Ulimiu i Szkoły Podstawowej w Ciecierzycach. Na szczególną uwagę zasługuje realizacja przez Szkoły Podstawowe w Ulimiu i w Ciecierzycach projektu

edukacyjnego „*O historii z gorzowskimi Sybirakami*”. To cykl pięciu spotkań, w ramach których uczniowie przeprowadzili rozmowy z Sybirakami: Jadwigą Ostrowską, Marią Dratwińską, Anną Bocian, Natalią Walkowiak i Wiesławem Szlachciukiem. Podczas rozmowy uczniowie poznali losy Sybiraków, zapoznali się z historią ich życia na Syberii i po powrocie do Polski. Niezwykle interesującymi okazały się również wspomnienia z czasów początków działalności Związku Sybiraków w Gorzowie Wielkopolskim.

Obchody 35-lecia Oddziału Związku Sybiraków w Gorzowie Wielkopolskim, przy różnych okazjach, zaszczylicili swoją obecnością: JE Ks. Bp Adrian Put, Ks. Kapelan Henryk Jacuński, ks. Wojciech Nowak, Maciej Siwicki – Wicewojewoda Lubuski, Krystyna Sibińska – Poseł na Sejm RP, Jadwiga Ostrowska – Honorowa Prezes Zarządu Oddziału Związku Sybiraków w Gorzowie Wielkopolskim, Maria Dratwińska – Honorowa Prezes Zarządu Oddziału Związku Sybiraków w Gorzowie Wielkopolskim, Radosław Wróblewski – Dyrektor Generalny Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego, przedstawiciel Wojewody Lubuskiego, Bartosz Kmita – Sekretarz Miasta Gorzowa Wielkopolskiego, Jan Kaczanowski – wice-przewodniczący Rady Miasta Gorzowa Wielkopolskiego, Waldemar Rusakiewicz – Przewodniczący Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” w Gorzowie Wielkopolskim, Jarosław Palicki – historyk IPN w Gorzowie Wielkopolskim, przedstawiciele służb mundurowych, administracji zespolonej województwa lubuskiego, prezesi i członkowie kół Związku Sybiraków, prezesi stowarzyszeń kresowych i organizacji kombatanckich, poczty sztandarowe, dyrektorzy szkół, nauczyciele, uczniowie i harcerze.

Bezpośrednim organizatorem obchodów był Zarząd Oddziału Związku Sybiraków w Gorzowie Wielkopolskim z prezes Ewą Rawą.

Opracowała: Ewa Rawa

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

„Gdzie kruszynę chleba podnoszą z ziemi”

22 września 2024 białostoccy Sybiracy zostali zaproszeni do Siemiatycz na obchody Dnia Sybiraka w 85. rocznicę napaści Związku Sowieckiego na Polskę.

Przed Mszą św. w kościele pw. św. Andrzeja Boboli obejrzelśmy program artystyczny w wykonaniu uczniów Szkoły Podstawowej nr 3 im. Jana Pawła II.

Rozpoczęcie uroczystości poprzedziło wykonanie Hymnu Państwowego i hymnu Sybiraków przez chór szkolny.

Prowadzący program – uczeń- przedstawił postanowienie paktu Ribbentrop – Mołotow, jego skutki, deportacje, podróż bydłocymi wagonami i pobyt zesłańców na ziemi krwi i przemocy.

Relacja wydarzeń była przeplatana wierszami i pieśniami patriotycznymi. Najbardziej wzruszający był utwór „Żeby Polska była Polską” i „Polskie kwiaty”. Nawiązywała do tęsknoty do ojczystej ziemi, gdzie nasi dziadowie „kruszynę chleba podnosili z ziemi”.

Odprawiona Msza św. w intencji Sybiraków, wzruszająca homilia, poczty sztandarowe, nadały splendoru nabożeństwu.

Przemarsz do Krzyża Sybiraków Ziemi Siemiatyckiej odbył się w skupieniu przy dźwiękach orkiestry miejskiej, która towarzyszyła również w hymnie państwowym i hymnie Sybiraków przy pomniku.

Wygłoszone wystąpienie burmistrza Siemiatycz, Piotra Siniakowicza, obfitowało w szczegóły dotyczące wybuchu II wojny światowej, jej skutkach, szacunku do zesłanych Sybiraków zmarłych i tych żyjących, podziękowanie pocztom sztandarowym i wszystkim tym, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do uświetnienia uroczystości.

Jolanta Hryniewicka, prezes Oddziału Związku Sybiraków w Białymstoku, przekazała przesłanie Sejmu RP z 1.09.2008 roku w sprawie upamiętnienia ofiar Golgoty Wschodu: Pamiętać powinniśmy o ludziach, którzy padli ofiarą tamtego czasu, dlatego Golgota Wschodu

to dzisiaj nie tylko symboliczne określenie tego tragicznego losu, lecz także spoczywające na nas zobowiązanie.

Po przemówieniach nastąpiła dekoracja OHS pani Teresy Puchalskiej, zasłużonej działaczki Związku Sybiraków.

Przy dźwiękach werbli nastąpił ceremoniał składania kwiatów i zapalenie zniczy. Cieszy, że w takiej rocznicy, bolesnej dla Polaków, był tak duży udział młodzieży szkolnej, władz samorządowych, społeczeństwa. Jest nadzieja, że deportacje lat 40-tych i 50. XX wieku i wcześniejsze, poczynając od zrywów niepodległościowych XVII wieku nie zaginą w pamięci i historii.

Opracowała: **Jolanta Hryniewicka**

Warszawscy Sybiracy na VII Marszu Pamięci Sybiru na Ziemi Ostrowskiej

Porządek uroczystości :

- Zbiórka delegacji przy Symbolicznej Mogile Sybiraków na cmentarzu w Jasienicy, modlitwa i złożenie kwiatów,
- Msza Święta w kościele pw. Św. Rocha w Jasienicy,
- uroczysty przemarsz delegacji i młodzieży na trasie Jasienica – Kalinowo,
- Apel Pamięci Sybiraków Ziemi Ostrowskiej przy Pomniku Zesłańców na Syberię w Kalinowie, złożenie kwiatów i zapalenie zniczy
- montaż słowno- muzyczny

W dniu 2 września 2024 roku odpowiadając na zaproszenie Delegacja Warszawskich Sybiraków – Prezes OW ZS Stanisław Sikorski oraz Leon Zujko ze sztandarem Sybirackim wzięła udział w VII Marszu Pamięci Sybiru, organizowanym przez Niepubliczną Szkołę Podstawową im. Zesłańców Syberyjskich w Kalinowie.

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Uroczystości rozpoczęły się przy Symbolicznej Mogile Sybiraków na cmentarzu w Jasienicy, gdzie delegacje szkół z Kalinowa, Rozbitego Kamienia i Jasienicy oraz przedstawiciele miejscowych władz samorządowych, Sybiraków Ziemi Ostrowskiej, kombatanów i miejscowych organizacji jak Strażacy OSP, Koło Gospodyń Wiejskich złożyły kwiaty i zapaliły znicze. Następnie, podczas Mszy Świętej w kościele pw. św. Rocha, zebrani modlili się za Sybiraków – zarówno tych, którzy jeszcze są wśród nas, jak i tych, którzy odeszli.

Po eucharystii wszyscy uczestnicy przeszli w zwartym szyku z Jasienicy do Kalinowa.

Przy pomniku Zesłańców Syberyjskich znajdującym się przy szkole w Kalinowie odśpiewano Hymn Sybiraków, a następnie odczytano Apel Pamięci, który przywołał trudne wspomnienia z czasów zesłania na Syberię. Po Apelu złożono wiązanki i kwiaty oraz zapalono znicze. Uczniowie i nauczyciele przygotowali wzruszający montaż słowno-muzyczny, który został zaprezentowany w Sali OSP. Występ ten poruszył zarówno uczestników, jak i gości. W trakcie wystąpienia wspominano nie tylko o tragicznych losach Zesłańców, ale również o Sybirakach, którzy do niedawna byli wśród nas. W części oficjalnej wręczono medale i wyróżnienia za zasługi dla Związku Sybiraków. Odznaczenia otrzymały Koło Gospodyń Wiejskich „Kalinowe Szpilki” oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Kalinowie. Na zakończenie uroczystości wszyscy zgromadzeni zostali poczęstowani tradycyjną grochówką oraz słodkimi wypiekami przygotowanymi przez rodziców uczniów. Organizatorzy wyrazili wdzięczność za wsparcie w organizacji marszu proboszczowi ks. Piotrowi Kapelańskiemu oraz wszystkim, którzy przyczynili się do organizacji tego ważnego dla lokalnej społeczności wydarzenia. Marsz Pamięci Sybiru w Kalinowie zyskał godną oprawę i przez to sprawił, że była to szczególna chwila zadumy i refleksji, w której każdego roku uczestniczy coraz więcej osób, co świadczy o rosnącym zainteresowaniu i szacunku dla pamięci Sybiraków.

Opracował: **Leon Zujko**

Z dalekiego Sybiru – wspomnienia Dębickich Sybiraków

20 września Sybiracy z Dębicy przekazali na ręce Pani Moniki Rojek – Kalek – Dyrektorki Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Dębicy egzemplarze najnowszego wydania naszej książki „Z dalekiego Sybiru.” Wznowienie druku wspomnień Dębickich Sybiraków w sierpniu br. możliwe było dzięki pozyskaniu środków z Zadania Publicznego w ramach Konkursu Ofert Urzędu Do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Książka dostępna jest w bibliotece i we wszystkich jej filiach. Na zdjęciach Pani Dyrektor, pracownicy i Prezes Koła Związku Sybiraków w Dębicy Pani Maria Aktyl.

Wydanie tej książki w 2024 roku sfinansowane zostało ze środków Zadania Publicznego w ramach konkursu ofert Urzędu Do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w kwocie 10 000 złotych.

Msza święta w Świątyni Opatrzności Bożej w I rocznicę odsłonięcia i poświęcenia tablicy upamiętniającej męczeństwo Polaków na Syberii

28 września 2024 r. w Panteonie Wielkich Polaków Sanktuarium Opatrzności Bożej odbyła się uroczysta Eucharystia w pierwszą rocznicę odsłonięcia i poświęcenia tablicy upamiętniającej męczeństwo Polaków na Syberii.

W uroczystościach wzięli udział przedstawiciele Związku Sybiraków wraz z rodzinami, delegacje Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, organizacje i stowarzyszenia kombatanckie, delegacje gmin warszawskich oraz reprezentacji Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy, a także młodzież szkolna.

Mszy Świętej przewodniczył ks. Piotr Celejewski. W wygłoszonej przez siebie homilii ks. Piotr powiedział, że doskonale widać w przekazach tych, którzy przeżyli Sybir, że mieli w sobie moc ducha. To Bóg ożywił ich przez swoje Słowo. Nawiązując do przypowieści o siewcy z Ewangelii według Świętego Łukasza (Łk 8, 4–15), wskazał, że Słowo Boże ma w sobie potencjał, dzięki któremu rozrasta się Ono w duszy człowieka jak ziarno. – Jest wiele podań dotyczących zesłańców na Sybir – mówił ks. Piotr. Przytoczył jedno z nich o rozmowie matki i córki. *„Pamiętaj, mówiła matka, Sowietci mogą odebrać ci jedzenie, mogą zdebrać z ciebie ubranie, mogą połamać ci nogi i ręce, ale nie mogą złamać ci serca. Mogą nawet odebrać ci życie, ale nie mogą tego życia przywrócić. To potrafi tylko Bóg”*. Nasza wiara jest silniejsza od oprawców i agresorów, podkreślił kapłan.

Po zakończeniu Eucharystii zgromadzeni na uroczystościach goście oraz poczet sztandarowy przeszli przed tablicę Sybiraków, przy której przemówienie okolicznościowe wygłosił Prezes Oddziału Warszawskiego Związku Sybiraków, Stanisław Sikorski. Podkreślając rangę tego wydarzenia, prezes Sikorski przypomniał, że tablica pamięci

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

dotyczy miliona Polaków, tych, którzy stracili życie na nieludzkiej ziemi. Jest ona poświęcona zesłańcom syberyjskim od XVIII wieku. „Syberio, kraino wroga i dzika zarazem, pochłonęłaś tysiące ludzi niewinnych, jeszcze niedawno sprawnych i bardzo silnych. Niech czyny i cierpienia Sybiraków będą zapisane w dziejach narodu polskiego ku chwale naszej Ojczyzny i pamięci potomnych”, powiedział Stanisław Sikorski.

Uroczystości zakończył Hymn Sybiraków, którego słowa napisane przez Mariana Jonkajtysa są opowieścią o męczeństwie polskich zesłańców na Syberii i w Kazachstanie.

Opracował: Leon Zujko

Upamiętnienie Ofiar straconych przez hitlerowców

2 września 2024 r. przy „Ścianie straceń” na ul. Lwowskiej w Przemyśle odbyła się uroczystość upamiętniająca Ofiary stracone przez hitlerowców po odwiecie za atak polskiego podziemia na znajdującą się tutaj fabrykę wozów, produkującą na potrzeby frontu oraz związaną z „Traktatem o granicach i przyjaźni III Rzeszy i Związku Sowieckiego.

Przybyłych na uroczystość przywitał Dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 15 im. A. Mickiewicza w Przemyśle Pan Artur Mykita. Wprowadzenie w tematykę ważnych dat historycznych dokonał Pan dr Marcin Duma.

Podniosłym, ważnym i wzruszającym akcentem był występ uczniów Szkoły, który w programie słowno-muzycznym przybliżył tragizm narodu polskiego po wkroczeniu Niemiec i Armii Czerwonej na terytorium Polski. Uczniowie starali się oddać nie tylko historyczny kontekst wydarzeń, ale także emocje związane z tragicznymi losami naszych przodków.

Po zakończeniu programu artystycznego nastąpiły okolicznościowe przemówienia. Na zakończenie przed „Ścianą Pamięci” zostały złożone kwiaty i zapalone znicze.

Organizatorem uroczystości była Szkoła Podstawowa Nr 15 im. A. Mickiewicza w Przemyśle. Uczniów do występu przygotowali: Pani Monika Góruk, Pan Marcin Duma i Pan Łukasz Cebenko.

Tekst i zdjęcia: **Marian Boczar**

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Związek Sybiraków
Zarząd Główny
ul. Chmielna 15
00-021 Warszawa

Warszawa, 27.07.2023 r.

**„Jeśli my zapomnimy o nich
To niech Bóg zapomni o nas!”**

Zarząd Główny Związku Sybiraków zwraca się wnioskiem do Zarządu i Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej o wprowadzenie, stosowanie i utrwalanie w dyskusji publicznej oraz historiografii pojęcia **V Masowych Wywózek Polaków na Sybir w latach 1944-1945**.

Stosowna Uchwała została przyjęta na posiedzeniu Zarządu Głównego Związku Sybiraków w Warszawie w dniu 28 czerwca 2023 r., które to posiedzenie zostało zwołane z związku 95. Rocznicą utworzenia Organizacji.

W Środowisku Sybirackim od dawna toczyła się dyskusja na powyższy temat. Silnym bodźcem do jej ponownego szerokiego podjęcia były działania zainicjowane w oddziałach Związku w Toruniu i Olsztynie. Zaowocowały one konferencją, która odbyła się w Toruniu w dniu 21 kwietnia 2023 r. Efektem konferencji był apel skierowany między innymi do Zarządu Głównego Związku Sybiraków, w którym m.in. zawarto następujące ważne treści:

V Masowych Wywózek Polaków na Sybir w latach 1944-1945, miały na celu pozbawienie Polski m.in. jej elit, ludzi wykształconych i świadomych obywateli wobec swego państwa w każdych warunkach, i przez to ułatwienie niedemokratycznego zawłaszczenia władzy w Polsce przez prosowieckie siły polityczne.

Masowe deportacje rozpoczęły się wywózkami Polaków z byłych Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej, po ponownym wkroczeniu na te tereny Sowiec w 1944 r., poprzez represje na Podlasiu, Lubelszczyźnie, na Podkarpaciu, w Małopolsce, a skończyły wywózkami z Pomorza, Warmii i Mazur, Mazowsza, Wielkopolski i Śląska w 1945 r.

UROCZYSTOŚCI I SPOTKANIA

Szczególnie wstrząsające były pierwsze lata krwawej faktycznej okupacji sowieckiej. W latach 1944-1945 doszło do wielu zbrodni o zasięgu lokalnym jak "Obława Augustowska", regionalnym jak "Tragedia Górnosiłaska", czy krajowym jak "Prowokacja Pruszkowska".

Powinniśmy pamiętać o tych, którzy wówczas zginęli i o tych, którzy wprawdzie przeżyli, ale na własnej skórze doświadczyli piekła kolejnej fali sowieckich deportacji na Sybir. Pośrednio represje te mocno odczuły niezliczone polskie rodziny.

W Masowe Wywózki Polaków na Sybir wymagają niezwłocznego poddania ich kompleksowym badaniom naukowym, m.in. w celu oszacowania liczby Polaków poddanych represjom.

Oczywiście, rok 1945 nie był to kresem wywózek. Data graniczna deportacji pozostaje niezmienna, a jest nią rok 1956.

Niniejszy apel został przyjęty przez aklamację.

Zwracamy się do Zarządu Głównego Związku Sybiraków i wszystkich Oddziałów Terenowych o jego szerokie upublicznienie.

Kulminacja wysyłek głównie rdzennej ludności, nie tylko Polaków, miała miejsce w 1945 r. przede wszystkim na terenach położonych na zachód od Wisły i na północ od Narwi, a zajmowanych w ramach tzw. operacji styczniowej.

Jeśli już przypisywać im jakąś datę, to wydaje się najwłaściwsze przyjęcie ostatnich dni marca 1945 r., kiedy to miała miejsce "Prowokacja Pruszkowska", która była sowieckim barbarzyńskim zamachem na legalne organy i reprezentantów niepodległego państwa. Sowietci w walce z Polskim Państwem Podziemnym, i nie tylko, nie mieli żadnych skrupułów, łamiąc wszelkie zasady.

Sekretarz Generalny
Zarządu Głównego Związku Sybiraków

Eugeniusz Kusza

Zarządu Głównego Związku Sybiraków
Kordian Borejko

PREZES
Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
dr Karol Nawrocki

Warszawa
dnia 09.05.2024

BBHV 0600-10(5)/24

Pan
Kordian Borejko
Prezes
Zarządu Głównego Związku
Sybiraków

Szanowny Panie Prezesie,

Bardzo dziękuję za przesłanie do Instytutu Pamięci Narodowej pisma i wniosku o wprowadzenie, stosowanie i utrwalenie w dyskusji publicznej oraz historiografii pojęcia V Masowych Wywózek Polaków na Sybir w latach 1944-1945. Nie ulega wątpliwości, że wywózki wpisane były w logikę funkcjonowania sowieckiego systemu represji i miały na celu pozbycie się faktycznych i domniemyanych przeciwników systemu, destrukcję dawnych struktur społecznych, a także prewencję wobec ewentualnego oporu. Istotne znaczenie miała też eksploatacja ekonomiczna i zaludnianie zesłańcami słabo rozwiniętych gospodarczo obszarów Związku Sowieckiego, gdzie przykład Kazachstanu jest nader wyrazisty.

Odnosząc się do problemów poruszonych przez Pana Prezesa w piśmie przewodnim, znajdujących się w zakresie naszej kompetencji, pragnę podkreślić, że IPN nie ustaje w dążeniu do pełnego zbadania sowieckich represji. Nasze działania są bardzo mocno skoncentrowane na badaniu i przypominaniu historii II wojny światowej. W strukturach Instytutu działa Zespół do Spraw Badań nad Terrorem Okupacyjnym na Ziemiach Polskich w latach 1939-1945. W ramach Centralnych Projektów Badawczych, stanowiących podstawową formę realizacji zadań IPN w zakresie badań nad historią najnowszą, realizowane są badania represji sowieckich za działalność na rzecz niepodległego państwa polskiego. Pracownicy IPN regularnie publikują swoje prace w wydawnictwach krajowych i zagranicznych. Wychodzimy z naszym przekazem historycznym poza Polskę, wydając nasze publikacje w tłumaczeniu na języki kongresowe, kluczowe w międzynarodowej komunikacji naukowej. Dzięki rzetelnym badaniom prowadzonym przez historyków z IPN powstały setki publikacji wypełniających „białe plamy” polskiej historii XX wieku.

Przytoczę tylko jeden przykład. W ciągu ostatnich kilkunastu lat wiele osób zwracało się do Instytutu z prośbą o informację na temat losów ofiar sowieckich represji z lat 1944-1945 na obszarze Górnego Śląska. W wyniku żmudnej, benedyktyńskiej wręcz pracy, nakładem wydawnictwa IPN ukazała się trzytomowa publikacja dokumentująca internowania i deportacje ponad 46 tys. Górnoślązaków do ZSRS i pokazująca ofiary sowieckich deportacji z imienia i nazwiska (D. Węgrzyn, *Księga aresztowanych, internowanych i deportowanych z Górnego Śląska do ZSRR w 1945 roku*, t. 1-5, Katowice-Warszawa 2021).

Pozwolę przy tym zauważyć, że deportacje z lat 1944-1945 z ziem polskich leżących na zachód od tzw. linii Curzona dotyczyły dwóch podstawowych kategorii osób: 1) internowanych żołnierzy podziemia, przedstawiciele administracji cywilnej Polskiego Państwa Podziemnego i obywateli manifestujących postawy patriotyczne; 2) ludności autochtonicznej Pomorza i Śląska, traktowanych przez Sowietów jako „jeńcy cywilni” lub „Niemcy”. W przypadku pierwszej kategorii o deportacji zdecydowały względy polityczne i militarne, w drugiej zaś – ekonomiczne.

Dotychczasowe rozpoznanie badawcze tej problematyki prowadzi do przekonania o różnych przesłankach i braku jednoznacznej możliwości zakwalifikowania wywózek z lat 1944-1945 jako jednolitego procesu i represji wobec konkretnej grupy narodowościowej. Różny był też status prawny represjonowanych: aresztowany, zmobilizowany, wysiedlony „na zawsze”. Także geografia wysiedlerzy była bardzo zróżnicowana: Kazachska SRS, Azerbejdżańska SRS, Gruzińska SRS, Karelo-Fińska SRS, Rosyjska SFRS, Ukraińska SRS, Białoruska SRS.

IPN od lat jest placówką otwartą na dialog i miejscem dla nieskrępowanej dyskusji w gronie ekspertów. Jesteśmy zdeterminowani w mówieniu prawdy o sowieckim „wyzwoleniu” ziem polskich, zawsze stanowczo reagujemy na przeinaczenia pojawiające w prasie zagranicznej, a także kłamstwa i manipulacje w ramach świadomie prowadzonej polityki dezinformacyjnej Federacji Rosyjskiej. Wielokrotnie przypominałem, w latach 1944-1945 Armia Czerwona nie przyniosła Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej wolności, lecz komunistyczne zniewolenie. Jesteśmy ciągle atakowani za naszą bezkompromisową walkę o prawdę przez środowiska postkomunistyczne w kraju, a reżim Putina umieścił mnie obok premier Estonii Kaji Kallas na liście osób, za którymi MSW FR wydało listy gończe.

Mogę zapewnić Pana, że IPN nie ustanie w dążeniu do poznania pełnej prawdy o ofiarach sowieckich zbrodni i zachowania pamięci o nich. Obowiązek ten wynika nie tylko z ustawowych zadań Instytutu, jest to także rodzaj zadośćuczynienia wobec wszystkich ofiar sowieckiego totalitaryzmu.

Łucja Węgrzyn
Przewodnicząca
ZASTĘPCA PRZESISA
Karol Polejowski
dr hab. Karol Polejowski

Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu

ul. Janusza Kurtyki 1, 02-676 Warszawa
tel.: (22) 581 85 22 | fax: (22) 581 85 24
ipn.gov.pl

3/2

Nekrologi

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że
w dniu **03.05.2024r.** zmarł w wieku **92 lat**
Honorowy Obywatel Strzegomia
Prezes Kola Związku Sybiraków w Strzegomiu

Jerzy Orabczuk

Msza Św. Żałobna odbędzie się w dniu **08.05.2024r. o godz. 14⁰⁰**
w Bazylice Mniejszej w Strzegomiu,
po której nastąpi wyprowadzenie i pochowanie **Zmarłego**
na cmentarzu komunalnym w Strzegomiu przy **ul. Olszowej.**
Modlitwa Różańcowa o godz. 13:00. Mowy Pożegnalne godz. 13:45.
O pogrzebie zawiadamiają pogrążeni w głębokim smutku i żalu:
Żona, Dzieci, Wnuki, Prawnuki i Rodzina

Redakcja: Urząd Miernostwa w Strzegomiu Sp. z o.o.
Cmentarz ul. Olszowa 2, Tel. 74 8322 016, TGA, Cichałowski 97 040 200

„Kochani nie odchodzą nigdy,
na zawsze pozostają w naszych sercach”.

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że
15. 08. 2024 r. zmarł w wieku **92 lat**
Nasz Ukochany Tatuś, Dziadek i Pradziadku

Adam Kozłowski

Różaniec w kościele przed Mszą Św. o godz. 9⁰⁰

MSZA ŚWIĘTA ŻAŁOBNA ODPRAWIONA ZOSTANIE
17. 08. 2024 r. (sobota) o godz. 9³⁰
w kościele p.w. **św. Piotra i św. Jana z Dukli w Krośnie,**
po czym nastąpi złożenie zmarłego
na miejsce wiecznego spoczynku.

Do modlitwy za Jego duszę zaprasza pogrążona w żałobie
Rodzina

MEMENTO Krosno ul. Wyszyńskiego 19, tel. 13 43 211 57

Z nadzieją powiadamy, że 15 kwietnia 2024 r. odszedł do Pana
w wieku 92 lat i w 67. roku kapłaństwa

ks. kan. Florian Sylwester
Rafałowski

Sybirak

Nabożeństwo żałobne odbędzie się **19 kwietnia (piątek) 2024 r.**

w kościele pw. św. Jana Chrzciciela w Magnuszewie
w następującym porządku:

godz. 10.00 - wprowadzenie zwłok do kościoła, różaniec;

godz. 11.00 - Msza Święta pogrzebowa.

Po Mszy Świętej nastąpi odprowadzenie zmarłego na cmentarz parafialny.

*Do udziału w pogrzebie i modlitwie zapraszają
Rodzina oraz Parafianie z Magnuszewa.*

Z sercem pełnym bólu zawiadamiamy,
że dnia 09.04.2024r. odeszła do Domu Ojca
po wieczną nagrodę w wieku 84 lat,
nasza najukochańsza i troskliwa Mama, Babcia i Prababcia

ś. † p.

Maria Wiśniewska

Pogrzeb odbędzie się dnia 16.04.2024r. o godz. 14:00
na cmentarzu parafialnym kościoła p.w. św. Antoniego Padewskiego
przy ul. św. Antoniego 50, Poznań – Starołęka.

Msza św. pogrzebowa zostanie odprawiona 16.04.2024r. o godz. 12:00
w kościele p.w. św. Rocha w Poznaniu.

W wielkim smutku pogrążeni
Synowie z Żonami i Wnukami

„Rozłąka Jest Naszym Losem – Spotkanie Naszą Nadzieją”

Członkowie Związku Sybiraków w Przemysłu
i Zarząd Oddziału Związku
z głębokim żalem żegnają
nieodżałowanej pamięci Koleżankę

Śp. Joannę PREISS

urodzoną w 1936 roku.

W tragiczną noc 10 lutego 1940 r. deportowana z Nehrybki do ZSRR, pos. Chmielicha, rej. wierchnie-gorodkowski, obl. Molotowska.

Do Polski z zesłania powróciła w czerwcu 1945 r. Wieloletnia Wiceprezes przemyskiego Oddziału Związku Sybiraków

Odnznaczona Krzyżem Zesłańców Sybiru, Medalem Pro Bono Poloniae, Odznaką Honorową Sybiraka

Uroczystości pogrzebowe rozpoczną się w dniu 30 lipca 2024 r. o godz. 12.30 modlitwą różańcową w Kościele pw. św. Józefa XX Salezjanie w Przemysłu.

Msza św. żałobna zostanie odprawiona o godz. 13.00, po której nastąpi odprowadzenie Zmarłej na miejsce wiecznego spoczynku – Cmentarz Zasański w Przemysłu (parking główny).

Rodzinie Zmarłej składamy wyrazy współczucia

Spoczywaj w spokoju
Zarząd Oddziału Związku Sybiraków
www.sybiracy.przemysl.pl

„Rozłąka Jest Naszym Losem – Spotkanie Naszą Nadzieją”

Członkowie Związku Sybiraków
i Zarząd Główny Związku
z głębokim żalem żegnają
nieodżałowanej pamięci duszpasterza
Oddziału Związku Sybiraków w Przemysłu

ks. prałata Jana MAZURKA

Odnznaczony Odznaką Honorową Sybiraka,
Złotą Odznaką za Zasługi dla Związku Sybiraków

Eksporta – wprowadzenie trumny z ciałem zmarłego Kapłana do kościoła pw. św. Benedykta, Cyryla i Metodego w Przemysłu nastąpi w czwartek 8 sierpnia 2024 r. około g. 17.20.

Uroczystości pogrzebowe rozpoczną się 9 sierpnia br. w kościele parafialnym pw. św. Benedykta, Cyryla i Metodego w Przemysłu modlitwą różańcową o godzinie 9.30.

O godz. 10.00 sprawowana będzie Msza Święta pogrzebowa.

Po Mszy Świętej nastąpi odprowadzenie Zmarłego na miejsce wiecznego spoczynku, na Cmentarzu Głównym, przy ul. Słowackiego w Przemysłu.

Kondukt żałobny rozpocznie się od bramy przy Cmentarzu Wojskowym.

Spoczywaj w spokoju
Zarząd Oddziału Związku Sybiraków
w Przemysłu

W dniu 19.III.2024 roku z żalem pożegnaliśmy

śp. Włodzimierza Kostro

Urodził się w 1929 r. Mając 13 lat wraz z rodziną w dniu 20.06.1941 r. został wywieziony na Syberię do miejscowości Niżnaja Prawda. Przez 5 lat musiał ciężko pracować. Powrócił do Polski w 1946 roku.

Włodzimierz, człowiek o wielkim szlachetnym sercu, od chwili powstania ZS Oddział Łomża był aktywnym członkiem zarządu i do końca wiceprezesem Koła w Wsokiem Mazowiecku. Opiekun Miejsc Pamięci w Karasowie – Cząstki. Patriotą, poetą. Uczestniczył we wszystkich ważnych uroczystościach sybirackich, lokalnych, szkolnych. Był częstym gościem w szkołach, gdzie prowadził tzw. żywe lekcje historii przekazując uczniom losy Zesłańców na Syberię i do Kazachstanu. Był inicjatorem i wspomógł finansowo pomnik – Zbiorowa Mogiła 180 mieszkańców Krasowo. Za swą postawę i aktywną działalność związkową został uhonorowany wieloma odznaczeniami m/n Krzyżem Zesłańców Sybiru, Medalem ProPatria, ZOH za zasługi dla Związku Sybiraków, wiele dyplomów i podziękowań. Zawsze uśmiechnięty, radosny, dowcipny i taki na zawsze pozostanie w pamięci tych, z którymi mógł dzielić się swoją historią.

Cześć Jego Pamięci
Sybiracy z Oddziału Łomża

W dniu 01.07.2024 roku z żalem pożegnaliśmy

śp. Henryka Jaremeę

Rodzina Jaremów mieszkała we wsi Żółkiewka w ówczesnym województwie lwowskim. Stamtąd 10 lutego 1940 r. została deportowana do Swierdłowska na Uralu. Henryk urodził się tam 20 maja 1941 roku. Rodzina wróciła do Polski w kwietniu 1946 r. Henryk po ukończeniu szkoły w wieku 20 lat podjął prace na kolei. Po 8 latach zmienił zakład pracy na „Jarlan” skąd przeszedł na emeryturę.

Po powstaniu Związku Sybiraków 29 lipca 1989 r. w Jarosławiu wstąpił w jego szeregi. Brał bardzo czynny udział w pracach związku. Przez prawie 30 lat reprezentował sztandar w poczcie sztandarym i od 2013 roku był również wiceprezesem oddziału. Był współorganizatorem spotkań i uroczystości patriotycznych lokalnych a także zjazdów i różnych spotkań ogólnopolskich sybiraków.

Henryk po nieuleczalnej chorobie, która zaatakowała jego organizm zakończył życie 01.07.2024 r. o godz. 22.30. Mimo troskliwej opieki nie udało się choroby powstrzymać. Opuścił nas człowiek szlachetny, prawy, osoba od której promieniował zawsze spokój, dobroć, uśmiech i tak wiele ludzkiej życzliwości.

Drogi nasz Przyjacielu żegnamy Cię
w imieniu rodziny sybirackiej.
Spoczywaj w Pokoju!

Z ogromnym smutkiem i głębokim żalem, zawiadamiamy,
że w dniu 3 czerwca 2024 r. zmarł

śp.

Zygmunt Strenczak

Sybirak i Wieloletni Prezes Związku Sybiraków Koło Rogoźno-Wagrowiec

Uroczystości pogrzebowe rozpoczną się Mszą Św. Żałobną
w Kościele pw. Świętego Wojciecha w Wagrowcu
w dniu 7 czerwca 2024 r. o godz. 10.00.

Pogrążeni w smutku

Przez Włodzisław Sadłowski
oraz Sybiracy i Członkowie Związku Sybiraków Koło Rogoźno-Wagrowiec

Dnia 3 października 2024 roku
przeżywszy 94 lata odeszła

śp.

IWONA ŚWIĘTOCHOWSKA

Nasza Najukochańsza Mamusia, Babcia i Prababcia

Msza Święta odprawiona zostanie w kościele p.w. Św. Trójcy
w Bytomiu dnia 23.10.2024 r. o godz. 13.00. , po której nastąpią
uroczystości pogrzebowe na cmentarzu parafialnym

Mater Dolorosa przy ul. Piekarskiej w Bytomiu.

O czym zawiadamiają pogrążeni w smutku
Córki, Zięciowie, Wnuki i Prawnuki

„Firma Walicki” Bytom ul. Piekarska 99 tel.32 281 42 18

Spis treści

Informacje i wydarzenia

Nowe świadczenie wspierające.	3
Komunikat.	4

Uroczystości i spotkania

Członkowie Związku z Puław w Muzeum Pamięci Sybiru	5
Dbajmy o bezpieczeństwo seniorów.	7
W Chełmży upamiętnili Ofiary deportacji	9
IX Międzynarodowy Marsz Golgoty Wschodu w dniu 12.04.2024 we Wrocławiu.	10
Obchody 84. rocznicy II deportacji Polaków na Syberię w Łomży	14
84. rocznica Zbrodni Katyńskiej w Przemyślu.	17
84. rocznica II masowej deportacji Polaków na Sybir w Warszawie	20
Sybiracy zielonogórcy w drodze do Włoch – szlakiem bojowym gen. Wł. Andersa	22
Żywa Pamięć Historii w SP nr 293 im. Jana Kochanowskiego w Warszawie.	27
Lekcje historii w szkołach powiatu przemyskiego.	29
Listy śmierci” Stalina. Memoriał w systemie sowieckiego terroru	30
80-ta rocznica bitwy o Monte Cassino	33
Święta majowe i nie tylko we Wrocławiu	35
Święta majowe	37
„Nasza płaskorzeźba”	38
Uroczystość Dnia Matki w Białymstoku	41
Konkurs Literacki w Wałbrzychu	44
Uroczystości w Zaciszu – I deportacja	46

KOMUNIKAT 2/154

Uroczystość we wsi Rozwory	48
Obchody III i IV rocznicy deportacji w Białymstoku	51
Odnaczenie Sybirackie dla Liceum Ogólnokształcącego w Komornicy	52
Poświęcenie pomnika Matki Sybiraczki w Siemiatyczach	55
Mały Katyń	58
Pamiętamy i pamiętać będziemy w Godzinę „W”	60
Spotkanie Sybiraków na Litwie – 3.08.2024 r.	63
Janina Gieczewska 06.09.2024 świętowała 100-lecie.	66
Otwarcie wystawy pokonkursowej w Archiwum Państwowym w Przemyślu	68
Msza św. za zmarłych członków przemyskiego Oddziału	69
Obchody Dnia Sybiraka w terenie	70
Światowy Dzień Sybiraka w Katowicach.	73
35-lecie utworzenia Związku Sybiraków Koła Legnica.	76
Obchody Dnia Sybiraka w Oddziale Łomża	81
85. rocznica sowieckiej napaści na Polskę i Dzień Sybiraka w Rzeszowie	85
85. rocznica sowieckiej napaści na Polskę i Dzień Sybiraka w Przemyślu	88
Światowy Dzień Sybiraka w Zielonej Górze	92
Uroczystość 85. rocznicy agresji sowieckiej na Polskę w Warszawie	97
Dzień Sybiraka i jubileusz 35-lecia Koła Rogoźno-Wągrowiec	100
85. rocznica napaści Związku Radzieckiego na Polskę – Dzień Sybiraka we Wrocławiu	104
Światowy Dzień Sybiraka w Białymstoku	108
Spotkanie w III LO w Białymstoku	111
Dzień Sybiraka i 85. rocznica sowieckiej agresji na Polskę w Toruniu	113
35 lat Oddziału Związku Sybiraków w Gorzowie Wielkopolskim	115
„Gdzie kruszynę chleba podnoszą z ziemi”	121

KOMUNIKAT 2/154

Warszawscy Sybiracy na VII Marszu Pamięci Sybiru na Ziemi Ostrowskiej	122
Z dalekiego Sybiru – wspomnienia Dębickich Sybiraków.	125
Msza święta w Świątyni Opatrzności Bożej w I rocznicę odsłonięcia i poświęcenia tablicy upamiętniającej męczeństwo Polaków na Syberii.	126
Upamiętnienie Ofiar straconych przez hitlerowców.	128
Nekrologi	134